

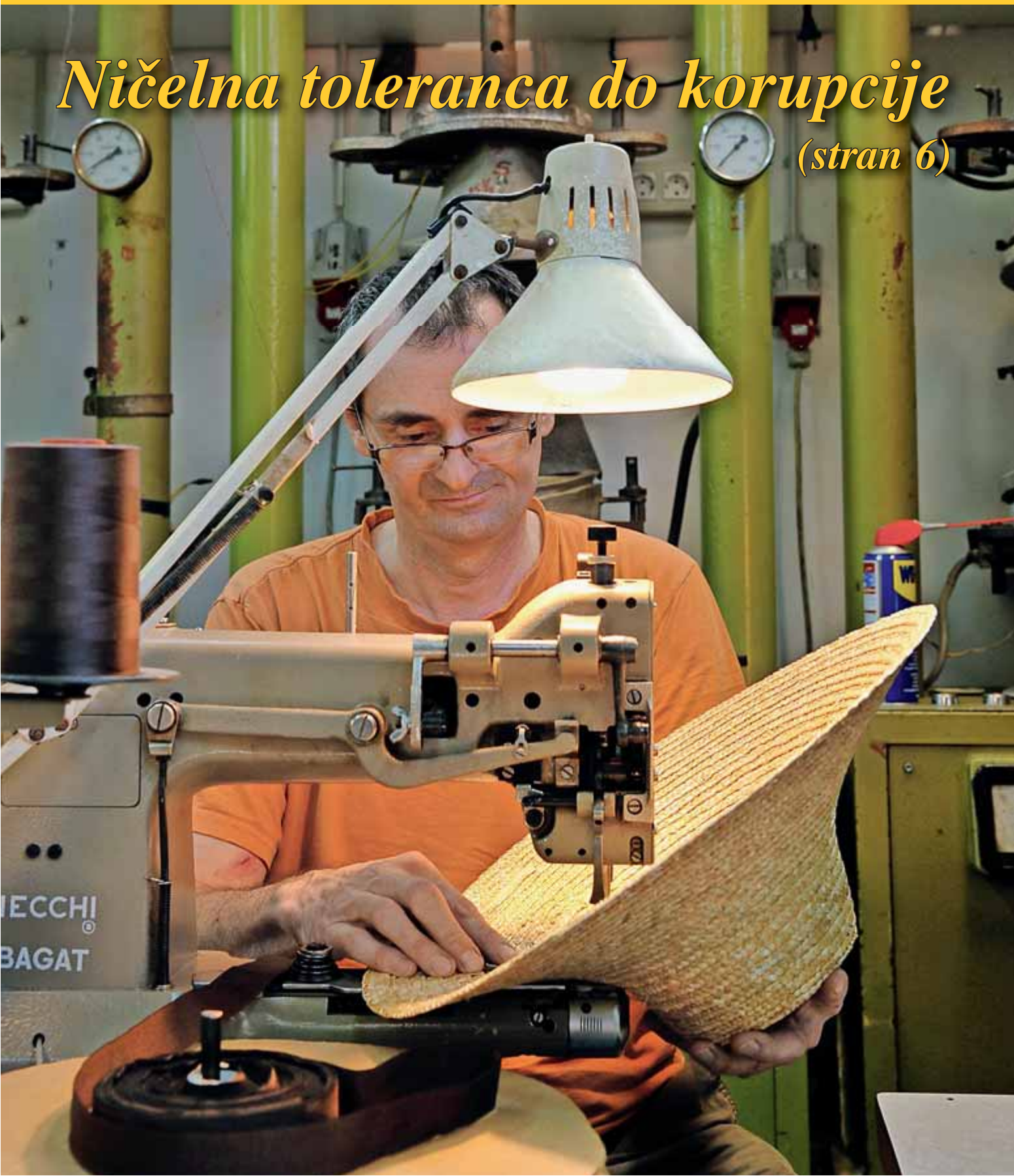
delavec

v obrti in podjetništvu

Ničelna toleranca do korupcije

(stran 6)

UTRINKI Z LETOŠNJEGA LENTA

»Panta rhei (»vse teče«, vse se spreminja),« so rekli že stari Grki. »Tempora mutantur et nos mutamur in illis (Časi se spreminjajo in mi se spreminjamo z njimi),« pa so pravili stari Rimljani. Tudi slovenska ljudska modrost pozna veliko rekov in pregovorov, ki nas učijo, da ni nič večnega, temveč da se prej kot slej vse spremeni. »Čas vse podorje.« »Čas vse v kozji rog užene.« »Čas vse prinese in vse odnese.« Ljudska modrost pa uči tudi, da mora človek slediti spremembam in iti v korak s časom, drugače ga povozijo. »Kdor s časom ne pleše, naj gre stran, da ga ne pohodi,« pravi pregovor.

Vse to velja tudi za takšna glasila, kakršno je »Delavec v obrti in podjetništvu«, ki ga delavcem v tej dejavnosti zagotavljajo Sindikat obrti in podjetništva Slovenije ter skladi za izobraževanje delavcev pri samostojnih podjetnikih. Glede na spremenjene razmere so v Sindikatu obrti in podjetništva Slovenije, ki je izdajatelj »Delavca«, sprejeli odločitev, da bo po dopustih »Delavec v obrti in podjetništvu« izhajal samo v elektronski obliki in nič več na papirju. Naš časopis za delavce v obrti in podjetništvu, ki že skoraj tri desetletja izide vsak mesec razen avgusta, je torej, dragi in spoštovani bralci, danes zadnjič pred vami v tiskani obliki. Od septembra naprej ga boste lahko prebirali samo še na ekranih svojih računalnikov na spletni strani Sindikata obrti in podjetništva Slovenije (www.sops.si). Na srečo pa so sodobni računalniki povezani tudi s tiskalniki, tako da si bodo lahko tisti, ki jim branje na ekranu ni pri srcu, posamezne članke iz »Delavca« ali pa kar ves časopis natisnili sami.

V Sindikatu obrti in podjetništva Slovenije jih ni bilo nikoli strah razvoja in sprememb, temveč so vedno na inovativen način odgovarjali na izzive časa. Tako so že leta 1971 s predstavniki tedanje organizacije delodajalcev v obrti in podjetništvu sklenil prvo kolektivno pogodbo za obrt in podjetništvo. Ta kolektivna pogodba, ki je nastala še v času samoupravljanja, je bila sploh prva kolektivna pogodba v Sloveniji in tedanji Jugoslaviji. Za čase, ko večina ljudi za kolektivne pogod-

»Delavec« samo še na spletu

IZZIV IN PRILOŽNOST

be in socialni dialog še sploh ni slišala, je bila dokaj napredna, saj je z manjšimi spremembami preživela sistem in državo, v kateri so jo sklenili.

Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo iz leta 1971 je postavila temelje za ustanavljanje skladov za izobraževanje delavcev pri samostojnih podjetnikih, ki so skrbeli za dodatno izobraževanje in usposabljanje delavcev v obrti in podjetništvu. Preko teh skladov se je v naslednjih treh do štirih desetletjih dodatno izobraževalo in usposabljalo več sto tisoč delavcev pri samostojnih podjetnikih. Skladi so dali velik prispevek k hitrejšemu razvoju obrti in podjetništva pri nas. Brez njih slovenske obrtne obratovalnice ne bi tako pripravljene pričakale vstopa Slovenije na enoten trg Evropske unije. Brez usposobljenih delavcev naše obratovalnice ne tem trgu ne bi bile konkurenčne.

Na osnovi določil prve kolektivne pogodbe iz leta 1971 so po vsej Sloveniji ustanovili tudi stanovanjske sklade oziroma ustanove za delavce pri samostojnih podjetnikih, ki so delavcem pri obrtnikih in podjetnikih pomagali reševati stanovanjska vprašanja. Brez njih bi bil ekonomski položaj delavcev v obrti in njihovih družin še danes precej slabši od položaja delavcev v velikih podjetjih, ki so v preteklosti za svoje delavce lahko gradila stanovanja.

Ob Sindikatu obrti in podjetništva Slovenije je tako zrasel razvejan sistem za izobraževanje delavcev v obrti in za reševanje njihovih stanovanjskih stisk in težav. Kmalu se je pokazala potreba po tesnem medsebojnem sodelovanju med vsemi omenjenimi dejavniki, še zlasti pa po informiranju delavcev o njihovi dejavnosti. Iz te potrebe se je porodil časopis »Delavec v obrti in podjetništvu«, ki je sprva največ pisal o dejavnosti skladov za izobraževanje in stanovanjskih skladov, pa tudi o delu sindikata. Sčasoma se je »Delavec« začel lotevati tudi širših tem, po-

vezanih z obrtjo in podjetništvom, še posebej pa je na svojih straneh predstavljal delavce v obrti ter njihove dosežke in uspehe.

Vseskozi je Delavec v obrti spremljal tudi socialni dialog med socialnimi partnerji na področju obrti in podjetništva, torej med delodajalskimi organizacijami na področju obrti in podjetništva, sindikatom obrti in podjetništva in vlado oziroma državo. Ta socialni dialog je imel svoje vzpone in nazadovanja, slabše in boljše čase. Nikoli pa ni zamrl, kar je vsaj delno tudi zasluga »Delavca«, saj ga je na svojih straneh vedno spodbujal in tudi omogočal. Pri tem je uredništvo »Delavca« sledilo trdnemu prepričanju, da je napredek in hitrejši razvoj na področju obrti in podjetništva mogoč samo, če v malih obratovalnicah delodajalci in delavci delajo složno z roko v roki in ob medsebojnem spoštovanju.

V zadnjih letih so se razmere precej spremenile. Na eni strani se je število skladov za izobraževanje in stanovanjskih ustanov za delavce pri samostojnih podjetnikih bistveno zmanjšalo, manjši pa je tudi obseg njihovega delovanja. Zaradi tega se je naklada »Delavca« zmanjšala, kar je vplivalo tudi na ekonomijo njegovega izdajanja. Po drugi strani pa sodobna računalniška in internetna tehnologija omogočata, da Sindikat obrti in podjetništva z mnogo manjšimi stroški izdaja »Delavca« na svoji spletni strani. V sindikatu se sicer zavedajo, da spletni časopis ne bo mogel v celoti nadomestiti vseh funkcij, ki jih je imel »Delavec« doslej, zato pa bodo lahko informacije na njegovih spletnih straneh bolj aktualne in ažurne. Najbolj pomembno pa je, da prehod na spletno strani »Delavcu« omogoča, da bo v novi podobi živel in opravljal svojo funkcijo in poslanstvo še naprej.

Skratka, pred Sindikatom obrti in podjetništva Slovenije in še zlasti pred njegovim glasilom »Delavec v obrti in podjetništvu« je velik izziv – zato, da bi ga vi, dragi bralci, poiskali na spletnih straneh www.sops.si in še naprej prebirali, bo moral postati še bolj zanimiv in privlačen kot doslej.

Tomaz Kšela

delavec
v obrti in podjetništvu

Št. 7-8, julij-avgust 2013
Glasilo za delavce v obrti in podjetništvu
zagotavljajo SOPS in skladi
za izobraževanje delavcev pri s.p.

Ureja uredniški odbor: Gregor Cerar,
Bojan Hribar, Tomaž Kšela, Martin Muršič,
Jasna Rode Nikolčič in Boris Rugelj.
Glavni in odgovorni urednik: Bojan Hribar.
Glasilo izdaja SOPS.

Naslov uredništva:
Dalmatinova 4, p.p. 97, 1001 Ljubljana,
telefon: 01/434 12 69 in 434 12 71,
telefaks: 01/434 13 11,
E-mail: delavecobrti@siol.net

Glasilo je vpisano v register javnih glasil
Ministrstva za kulturo RS pod zap. št. 1675.

Kontaktne ure uredništva:
vsak delovnik, od 9. do 11. ure.
Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

Grafična priprava: SET d.o.o.

Tisk: Korotan-Ljubljana d.o.o.

Po zakonu o DDV je v ceni vračunan 8,5% DDV

Iz vsebine:

Prihodnja številka izide 16. septembra 2013

Kam gre evro?	4
V znamenju varčevanja in višjih davkov	5
Ničelna toleranca do korupcije	6
Vladni ukrepi za pomoč Mariboru s širšo okolico	7
Kako bodo obdavčene nepremičnine?	8
Tristo let svečarstva Stele	10
Klobučar Sergej Pajk nadaljuje osemdeset let staro družinsko obrt	12
Irena Kotnik pri vodenju Cvetličarne Marjetica izhaja iz aranžerstva	14
Lesene damske torbice Kristine Martinčič	16
Sindikalna lista	18

Gospodarska in politična prihodnost Evropske unije

KAM GRE EVRO?

Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) je maja letos sprejel mnenje o prihodnosti evra po prvih desetih letih njegovega obstoja ter o gospodarski in politični prihodnosti Evropske unije. Iz mnenja lahko izluščimo štiri bistvene predloge za dokončno dograditev evra: vzpostavitev ekonomskega upravljanja EU, usmerjenega v rast, okrepljeno zaposlovanje in ekonomsko-socialno kohezijo; skupni proračun evroobmočja in zmanjšanje ekonomskih neravnovesij med državami evroobmočja; monetarno-finančno upravljanje, ki naj obsega povečanje pooblastil Evropske centralne banke ter dokončno vzpostavitev notranjega trga za finančni in bančni sektor; izgraditev politične in socialne unije ter okrepitev mednarodne vloge EU in upravljanja na svetovni ravni.

EESO v mnenju poudarja, da se zaveda pomena stabilnosti, ki pa se ne sme nanašati samo na cene in ekonomsko-finančne institucije, pač pa tudi na politične in socialne pogoje. Državljeni EU so upravičeno prepričani, da plačujejo najvišji davek za krizo in odplačevanje dolgov, namesto da bi ga plačale banke, ki so imele ključno vlogo pri nastanku krize. EESO je prepričan, da z varčevalnimi ukrepi, z vidika politične vzdržnosti, ne bo več mogoče dolgo nadaljevati. V nekaterih državah so bile meje politične vzdržnosti namreč že prekoračene.

Po mnenju EESO je najboljši način za dokončno vzpostavitev Evropske monetarne unije (EMU), preprečitev recesije, zmanjšanje zadolženosti držav in stabilizacija proračunov v tem, da sedanje načelo, na katerem temelji ekonomska kultura EU, to je stabilnost za rast, obrnemo. To pomeni, da mora postati glavni cilj rast in ne varčevalni ukrepi. Doseči je treba nov pakt za skupno spodbuditev rasti, zaposlovanja in stabilnosti, tudi z vključitvijo socialnih partnerjev. EESO meni, da zato oživetev gospodarstva ne more potekati samo z ukrepi monetarne in fiskalne politike, temveč jo je treba spodbujati tudi z večjim številom naložb na področju alternativnih virov energije in okolja ter socialnih naložb. Na ta način je možno zmanjšati brezposelnost in zbrati potrebne dohodke od davkov, da bi tako zmanjšali javne dolgove in proračunske primanjkljaje držav. Te naložbe pa se ne smejo financirati samo po načelu »večji davki – večja javna poraba«, pač pa tudi z obveznicami, ki bi privabljale presežke privarčevanih sredstev na mednarodni ravni, s čimer bi podprli rast tako v EU kot na svetovni ravni. Rast bi tako omogočali dobički od financiranih projektov namesto fiskalni transferji med državami članicami.

EESO meni, da je treba okrepiti tudi finančno zmogljivost podjetij, zlasti malih in srednjih, med katerimi številnim grozi stečaj, ker nimajo zadostnih bančnih posojil za nakup sestavnih delov in materialov. Takoj bi bilo treba začeti spodbujati javne

naložbe, ki spodbujajo rast, in jih izvzeti iz proračuna na podlagi »zlatega pravila«, to je sistema skupnih pravil, ki upoštevajo tudi stopnjo zasebnega dolga posameznih držav, dokler še ni evro-obveznic.

Oblikovati bi bilo treba organ za ekonomsko vodenje EU in odpraviti sedanje ukrepe za usklajevanje politik, ki niso prinesli dobrih rezultatov, ter preoblikovati evro-skupino v organ, ki odloča z večino in nastopa kot glasnik evra. Ni več izvedljivo, da bi imeli monetarno unijo in bančno unijo, ekonomske politike pa bi bile ločene. Pač pa bi lahko s skupnim vodenjem, kot v primeru fiskalnega pakta, na makro in mikro ravni, na primer z oblikovanjem industrijskega pakta, usmerili ekonomsko in fi-

EESO meni, da se enotna valuta lahko trajno obdrži samo, če se doseže zmanjševanje razlik ekonomskih zmogljivosti držav članic evroobmočja in izboljša konkurenčnost celotnega evro območja.

skalno politiko k spodbujanju rasti, zaposlovanja in socialnega vključevanja.

Oblikovati je treba skupni proračun evroobmočja, seveda s skupnimi pravili, ter združiti trgovsko politiko in plačilno bilanco, kjer so danes velike spremembe. Doseči je treba fiskalno konsolidacijo z ukrepanjem na strukturo multiplikatorjev, da bi sprostili sredstva za rast in zaposlovanje, ter sprejeti reforme, ki bi povečale produktivnost šibkejših držav.

EESO meni, da se enotna valuta lahko trajno obdrži samo, če se doseže zmanjševanje razlik ekonomskih zmogljivosti držav članic evro območja in izboljša konkurenčnost celotnega evro območja. Za to pa bodo potrebna tako gospodarska kot politična prizadevanja. Majhne kratkoročne izboljšave ne zadostujejo. Potrebujemo kvalitativni preskok, pri čemer sta pomembna ne samo valuta in gospodarstvo, temveč tudi politika, suverenost, ljudje in sposobnost dialoga med evropskimi naro-

di. Potrebujemo močnejšo politično povezanost, manj diriganega vodenja in socialno-tržno gospodarstvo, da bi spodbudili rast in zaposlovanje ter ponovno prepričali ljudi, da pomeni evro prednost in ne napačno.

EESO meni, da je tudi Evropska centralna banka (ECB) žrtev omejitev EMU. Po Lizbonski pogodbi je morala izvajati enotno monetarno politiko, skoraj federativno, čeprav se gospodarstva posameznih držav še vedno razlikujejo in med njimi obstajajo velika neravnovesja. Da bi svojo vlogo lahko opravljala bolje in pod enakimi pogoji, bi morala imeti enake naloge in pooblastila kot ameriška centralna banka (Fed), vključno z vlogo posojilodajalca v skrajni sili, da bi zmanjšali razlike v obrestnih merah. ECB nima mandata za podporo rasti in zaposlovanja, kot ga ima Fed, čeprav sta si njuni monetarni politiki podobni. Fed skladno s svojim mandatom za zmanjševanje brezposelnosti vsak mesec daje na trg 85 milijard dolarjev. To pa ECB postavlja v šibkejši položaj, saj se v primerjavi z drugimi centralnimi bankami ne more opirati na kakšno vlado ali proračun. To zadeva tudi razmerja med valutami. ECB bi morala biti pristojna tudi za politiko menjalnih tečajev. Ta je zdaj v skladu s Pogodbo v izključni pristojnosti Sveta, ki sprejema formalne sporazume o sistemu menjalnih tečajev za euro v razmerju do valut tretjih držav.

Dolgovi so še en pomemben vidik EMU. EESO je v zvezi s tem že podal konkreten predlog za to, da bi 60 odstotkov državnih dolgov umaknili s trga, da bi se izognili negativnim posledicam špekulacij trga v zvezi z evroobmočjem. Jasno je, da bi bilo z dokončno vzpostavitvijo EMU in skupnim proračunom za evroobmočje mogoče izdajati skupne obveznice.

Politični ukrepi morajo biti medsebojno usklajeni, da bi zagotovili vzdržnost evra in zmanjšali razlike med posameznimi državami, meni EESO. Za to potrebujemo načrt na podlagi solidarnosti, ki upošteva vire naložb v države s šibkejšim gospodarstvom ter namenske projekte, če je potrebno s fiskalnimi prerazporeditvami in z vključitvijo trga dela in socialne politike. Pri tem gre tudi za simetrične prilagoditve: skupna sredstva za reševanje propadajočih bank, evropsko jamstvo za bančne vloge, obveznice EU, evro-obveznice, skupni ukrepi za zmanjšanje primanjkljaja plačilne bilance EU in podobno.

Po mnenju EESO je treba v ospredje postaviti ljudi in solidarnost – gospodarstvo se mora vrteti okoli njih in ne obratno. Čas je, da se lotimo ustvarjanja politične, socialne in ekonomske unije. Varčevalne ukrepe je treba odpraviti ali pa jih vsaj omiliti, da bi ublažili stiske. Težišče pobud mora biti spet usmerjeno v ustvarjanje delovnih mest in rasti.

Da bi dokončno vzpostavili EMU in uredili navedene predloge, potrebujemo

zmanjševanje razlik v smeri politične in socialne unije, je zapisano v mnenju EESO. Proces odločanja mora postati bolj demokratičen, na primer glasovanje z večino, in transparenten, da bi dosegli pozitivno in manj neuravnoteženo integracijo ter deljeno suverenost. Tako bi zmanjšali razlike v procesu integracije. S tem bi EU na mednarodnem prizorišču nastopala enotno.

Kar se dogaja v Evropi, ima posledice tudi na mednarodni ravni in obratno. Zato so potrebni učinkovitejši mednarodni organi z večjo močjo odločanja, da bi zagotovili boljše upravljanje na svetovni ravni. EU bi zato morala imeti enotnega pred-

stavnika, vsaj za evroobmočje. V okviru skupine najbogatejših držav G20 bi lahko vzpostavili »ekonomsko-socialni odbor« za svetovni razvoj in ukrepali v obliki davčnih spodbud.

Po mnenju EESO v Evropi danes prevladujejo egoizem in nacionalni interesi, obstajajo celo utvare o interesih posameznikov. Prevladal je ekonomistični pristop, ki je na drugo mesto postavil vrednote, na katerih je bila zgrajena Evropa in ki so pogoj za njen obstoj. Nastaja egoistična Evropa brez solidarnosti. Nedavne napetosti lahko ustvarijo nevaren »psihološki razpad« EU, ki bi vplival tako na državljane kot na vlade.

Temu je treba prisluhni brez arogance in ponuditi konkretne odgovore.

Smo na razpotju: EESO se sprašuje, kako je mogoče, da Evropa – največje gospodarstvo na svetu – odlaša in ne sprejme odločitve ter s tem tvega, da bo povzročila propad Grčije, zibelke svojih načel, ki pa je gospodarsko precej nepomembna, s tem ko zahteva žrtvovanje posameznikov in podjetij, hkrati pa ne ponuja načrta pomoči za rast, edinega načina za odplačilo dolga, in načrta, ki bi omilil velike socialne probleme dela grškega in evropskega prebivalstva. Kakšna Evropa je to?

Pavle Vrhovec

V znamenju varčevanja in višjih davkov

KONEC ILUZIJ

Vlada Alenke Bratušek nas je ta mesec »počastila« z višjim DDV in izjemno varčevalno naravnanim rebalansom državnega proračuna. Oba našeta skrajna ukrepa sta del ene in iste žalostne zgodbe o dolgoletnemu počasnemu, a vztrajnemu hira-nju slovenskega gospodarstva, ki jo najbolje strnemo v dve besedi: denarja ni.

S povišanjem obeh stopenj davka na dodano vrednost naj bi letno zbrali do 250 milijonov evrov, prej kaj manj, kar pomeni, da bomo v letošnji drugi polovici leta pobrali dodatnih dobrih 100 milijonov evrov.

To je morda na prvi pogled kar veliko denarja. A če jo primerjamo s skorajšnjo dokapitalizacijo NLB (500 milijonov evrov), dokapitalizacijo NKBM (400 milijonov evrov) in vnovičnim zvišanjem stroškov naložbe v TEŠ6 (140 milijonov evrov), ki sku-

pu: precej varčevalnem rebalansu letošnjega proračuna, ki je v bistvu proračun preživetja, ne pa kakršnegakoli razvoja. Iluzij ni več: vlada je letos žrtvovala večino naložb in celo spodbud gospodarstvu, da bi le sestavila proračun s čim manj zadolževanja. Zadolževanje z obrestnimi merami na ravni šest odstotkov letno tudi postaja nevzdržno, saj bi zanj morali imeti vsaj sedemodstotno letno gospodarsko rast, ne pa skoraj 5-odstoten padec BDP, kot ga je Slovenija izkazala v prvem četrtletju.

Ta naša gospodarska matematika se enostavno ne izide, je samomorilska in neodgovorna do prihodnjih generacij, preveč dolgovi jim bomo naprtili. Ker bomo morali plačevati gromozanske zneske samo za obresti, bo čez pet ali deset let toliko manj denarja za šole, univerze, vrt-

veliko raje delile, kot pa zategovale pas. To se je politično na kratek rok vedno obrestovalo; tudi ta vlada bi delila, pa nima kaj. Slovenija je pač zdaj na dnu, ali pa povsem blizu njega. Kaj nam je torej storiti?

Kot prvo potrebujemo bolj učinkovito vlado, ki bo znala pobrati in pametno porabiti denar tam, kjer se nam v teh zaostrenih okoliščinah kar sam ponuja. Recimo: na Slovenijo čaka na stotine milijonov evropskih sredstev in zelo ugodnih posojil pri Evropski investicijski banki (ta je sicer glavna posojilna banka EU), ki jih institucije v naši državi ne znajo, ne zmorejo ali pa morda niti nočejo izkoristiti, ker se pač nihče niti toliko ne potruji, da bi pripravil ustrezne projekte. Recimo za železnice, hidroelektrarne, ekološko in toplotno sanacijo zgradb, za javna dela, ki jih Slovenija v času vse večje brezposelnosti še kako potrebuje.

Druga stvar je siva ekonomija: ta pri nas po ocenah statistike znaša vsaj 10 odstotkov BDP, verjetno pa še več. Vsak sam najbolje ve, kolikokrat je plačal v gotovini, brez računa in brez plačanega davka. S tem so morali toliko več plačati tisti, ki so ob računu poravnali tudi davek. Z zaježitvijo sive ekonomije bi bil proračun manj prazen, dolg pa manjši. A tudi na tem področju se stvari nikamor ne premaknejo in po davčni disciplini in osveščenosti nas prehiteva celo Hrvaška: tam na skoraj vsaki trgovini ali lokalni visni nalepka finančnih oblasti, ki opozarja, kako pomembno je plačati izstavljen račun in z njim tudi davščine.

Tudi ideja o finančni policiji, ki je nastala pred dvema desetletjema, ni bila nikoli realizirana. Povsem razumljivo: nobena politična oblast si ni iskreno želela, da bi ji nekdo pri finančnih nečednostih in mahinacijah gledal pod prste.

In tako smo zdaj julija 2013 tam, kjer smo: pri že skoraj paničnem varčevanju in dviganju davkov, na čelu z DDV, bliža pa se nam še famozni davek na nepremičnine. Denarja pač ni - je pa čas za nov premislek in politični začetek.

Matija Kranjc

Z zaježitvijo sive ekonomije bi bil proračun manj prazen, dolg pa manjši.

paj presežejo milijardo evrov, je to precej majhna vsota denarja. Če pomislimo, da moramo zdaj tudi za letno servisiranje javnega dolga plačati že za skoraj milijardo evrov obresti na leto, je to še dodaten razlog za zaskrbljenost. Vidimo namreč, kako majhen manevrski prostor imamo pri davkih – ob čedalje večjih izdatkih.

In tu smo že pri drugem vladnem ukre-

ce, bolnišnice, pokojnine, socialne pomoči, ceste, železnice, javne naložbe. Vlada je zato zdaj prisiljena varčevati, včasih to počne tudi na napačnih koncih in je ob tem deležna kritik na račun svoje domnevne neoliberalne varčevalne histerije po zapovedih iz Bruslja in Berlina. S temi kritikami se lahko strinjamo ali ne, zgodovina pa nam kaže, da so vse vlade vedno

Javna razprava o prvem zakonu iz paketa zdravstvene reforme

NIČELNA TOLERANCA DO KORUPCIJE

Ministrstvo za zdravje je sredi junija dalo v javno razpravo predlog zakona o zdravstveni dejavnosti. Javna razprava o predlogu tega zakona, ki je prvi in paketa zdravstvene reforme, bo trajala do 8. avgusta.

Predlog novega zakona o zdravstveni dejavnosti

Po novem zakonu bomo imeli v Sloveniji javne zdravstvene zavode in koncesionarje na eni strani in zasebno zdravstveno dejavnost na drugi strani. Slednja se bo financirala samo iz zasebnih sredstev. Zakon govori tudi o dopolnilni zdravstveni dejavnosti, ki bi bila samoplačniška in bi jo opravljali v javnih zdravstvenih zavodih in pri koncesionarnjih pod natančno določenimi pogoji, če bi izpolnili vse obveznosti iz pogodbe z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Bolnikov, ki bi opravili pregled v dopolnilni dejavnosti, zavod ne bi smel privilegirano obravnavati pri nadaljnjih pregledih v okviru javne zdravstvene dejavnosti.

Če bo predlog novega zakona sprejet, bo poslej mrežo zdravstvenih domov določala država (ministrstvo oziroma vlada) in ne več občine. Do sprememb bi prišlo tudi pri sistemu vodenja zavodov, ki ne bi bil več dvotiren, temveč enotiren.

Po novem zakonu bi koncesije lahko podelili največ za 25 let.

Na primarni ravni bi koncesijo tako kot doslej dodeljevala lokalna skupnost, na sekundarni ravni pa ministrstvo. Ob tem pa bi nekatere koncesije lahko opravljali samo javni zdravstveni zavodi.

Po novem bodo morali zdravniki iz javnega zdravstva pred sklenitvijo podjemne pogodbe dobiti soglasje svojega deloda-

jalca. Zdravstvenim delavcem predlog zakona zagotavlja tudi pravico do počitka. V času počitka ne sme opravljati zdravstvenih storitev, število nadur za zdravstvene delavce pa bo omejeno.

Na dan državnosti, 25. junija, je civilna iniciativa v središču Ljubljane pripravila shod za ohranitev javnega zdravstva, na katerem se je zbralo nekaj tisoč ljudi.

Članstvo v zbornicah naj bi bilo poslej prostovoljno, zdravniški zbornici pa predlog zakona odvzema določene pristojnosti. Tako naj ne bi več vodila registra zdravnikov, temveč ga bo Nacionalni inštitut za javno zdravje.

Predlog zakona govori tudi o notranjih in zunanjih nadzorih, pa tudi o pristojnostih ministrstva za upravne nadzore.

Zanimivo je tudi, da predlog novega zakona prepoveduje oglaševanje zdravstvenih storitev in izvajalcev zdravstvenih storitev. Novosti je še veliko, vendar na kratko vseh ni mogoče povzeti.

Shod za ohranitev javnega zdravstva

Na dan državnosti, 25. junija, je civilna iniciativa v središču Ljubljane pripravila shod za ohranitev javnega zdravstva, na katerem se je zbralo nekaj tisoč ljudi. Inicijatorjem shoda se je pridružil 20 društev, organizacij in gibanj. Med njimi je bila tudi Zveza svobodnih sindikatov Slovenije. Shod je pozdravil tudi minister za zdravje Tomaž Gantar, češ da se tudi pisci predloga novega zakona zavzemajo za transparentno porabo sredstev v zdravstvenem sistemu, socialno pravičen sistem zdravstvenega zavarovanja, široko dostopen javni zdravstveni sistem in za ničelno toleranco do korupcije v zdravstvu.

Udeleženci shoda so se zavzeli za neprireditno javno zdravstvo ter dvignili glas proti korupciji, privatizaciji in komercializaciji javnih storitev, še zlasti pa zdravstva.

Na shodu je bilo mogoče slišati, da so vse vlade, ministri za zdravje, župani in predstavniki Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije so v zadnjih 20-letih predvsem skrbeli za razgrajevanje javnega zdravstva: z jemanjem programov in finančnih sredstev javnim zavodom ter s prenosi le-teh na zasebnike, koncesionarje ter s tem spreminjali neprofitno zdravstvo v profitnega, dražjega in manj dostopnega; z nižanjem pravic iz javnega zdravstva, da so jih lahko na profitnih osnovah tržile zasebne zavarovalnice; s spreminjanjem javnih zavodov v tržna podjetja in z dopuščanjem korupcije.

Udeleženci shoda so poudarjali, da je v zdravstvu dovolj denarja davkoplačevalcev, da bi bili lahko vsi državljani obvezno zdravstveno zavarovani, brez zasebnega dopolnilnega zavarovanja, ki omejuje ljudem dostop do zdravljenja, če ne bi bilo korupcije in podleganja zasebnim interesom oziroma če bi odgovorni varovali javni interes.

Na shodu je bilo mogoče slišati veliko zahtev. »Zahtevamo takojšnjo ukinitvev dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja! Zahtevamo ničelno stopnjo tolerance do korupcije! Zahtevamo javno, kakovostno in nepridobitno zdravstvo! Zahtevamo dostop do pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja vsem državljanom, ne glede na njihovo (ne)zmožnost plačila! Zahtevamo košarico pravic obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki bo krila vse za zdravje ljudi pomembne zdravstvene pravice! Zahtevamo ostre sankcije za tiste, ki omogočajo bogatim in vplivnim preskakanje čakalnih vrst v zdravstvu! Nasprotujemo liberalizaciji podeljevanja koncesij, kigazakonprinaša! Nasprotujemo predlogu, da bi lahko zdravnik delal s paci-

Zaposlovanje hrvaških državljanov v Sloveniji po vstopu Hrvaške v EU

DVELETNO PREHODNO OBDOBJE

Kljub temu, da je Hrvaška 1. julija postala enakopravna članica Evropske unije, bodo hrvaški državljani še naprej potrebovali dovoljenje za zaposlitev ali delo v Sloveniji. Slovenska vlada je namreč sprejela odločitev o uvedbi 2-letnega prehodnega obdobja za zaposlovanje hrvaških državljanov.

Hrvaški državljani se bodo tudi poslej zaposlovali ali delali v Sloveniji na podlagi naše nacionalne zakonodaje, ki velja za državljane tretjih držav. Omenjeno prehodno obdobje je začasen ukrep, ki bo veljal dve leti, od 1. julija letos do 30. junija 2015.

Vlada je pri odločitvi o uvedbi prehodnega obdobja za zaposlovanje hrvaških državljanov upoštevala predvsem sedanje razmere na slovenskem trgu dela in napovedi glede povpraševanja po ustreznih delovnih silah, napovedi nadaljnjih gospodarskih gibanj za Slovenijo in tudi stanje na trgu dela na Hrvaškem.

Po navedbah pristojnih slovenskih organov je temeljni razlog za uveljavitev prehodnega obdobja predvsem zaščita slovenskega trga dela pred prostim zaposlovanjem hrvaških državljanov po vstopu Hrvaške v EU. Dveletno prehodno obdobje nam omogoča, da še naprej uveljavljamo nacionalno zakonodajo s področja zaposlovanja in dela tujcev. To pomeni, da bodo domače brezposelne osebe še naprej imele prednost pri zaposlovanju v Sloveniji.

T. K.

enti do 70. leta starosti. Kje je varnost pacientov? Mladi zdravniki pa so brez služb! Nasprotujemo podjemnim pogodbam z lastnimi zaposlenimi v javnih zavodih, ker se z njimi izčrpava javne zavode! Nasprotujemo sedenju zdravnikov na dveh stolih, v javnem in zasebnem zdravstvu ter delo v lastnih in tujih s.p. in d.o.o., kar vse predlog zakona dovoljuje! To omogoča zloraba

bo časa, pacientov v javnem zdravstvu, zlorabo javnih sredstev in korupcijo. Občudujemo pogum dr. Erika Breclja in dr. Aleksandra Dopliharja ter tudi pogum dr. Bešiča in številnih drugih zdravnikov, ki se korupciji v lastnih vrstah javno upirajo! Potrebujemo takšno vlado, takšne poslance, takšne župane in takšnega ministra za zdravje, ki ne bodo podlegali lobijem, ki jih

vodi pohlep in zasebni interes!« To so le nekateri poudarki iz parol in govorov na shodu za ohranitev javnega zdravstva.

Vročje razprave o predlogu zakona o zdravstveni dejavnosti se bodo kljub formalnim rokom za javno razpravo verjetno nadaljevale vse do sprejetja zakona v državnem zboru.

Tomaž Kšela

Vladni ukrepi za pomoč Mariboru s širšo okolico

PREDNOSTNA RAZVOJNA POMOČ

Kriza v Mariboru se še naprej pogloblja. Gospodarske in socialne razmere v mestni občini in širši okolici so čedalje bolj zaskrbljujoče. Stopnja registrirane brezposelnosti v mestni občini je bila februarja že 18,6 odstotna, kar je 5 odstotkov več od povprečja v Sloveniji. Na začetku leta je bilo v mestni občini samo še 55.069 delovno aktivnih prebivalcev oziroma 12.272 manj kot na začetku krize leta 2008. Na Center za socialno delo Maribor se iz meseca v mesec zateče po pomoč več ljudi. Samo aprila je center 5.314 proslencem izplačal 1,36 milijona evrov denarnih pomo-

2013-2018«. Gre za območje, ki se iz Mestne občine Maribor širi na sosednje občine Ruše, Pesnica, Kungota, Hoče-Slivnica in Selnica ob Dravi ter prek Pohorja in ob reki Dravi na Koroško do občin Podvelka, Ribnica na Pohorju in Radlje ob Dravi. Na tem območju, ki skupaj obsega devet občin in 156.665 prebivalcev, je 11.419 brezposelnih. Stopnja registrirane brezposelnosti na tem območju je bila marca letos 17,7-odstotna. S tem je prestopila kritično mejo 17 odstotkov, ko lahko vlada po Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in po Uredbi o izvajanju

ministrstvo za gospodarski razvoj preko davčnega urada.

Za spodbude trajnostnemu razvoju podeželja v obdobju 2014 do 2018 na omenjenem območju bo vlada namenila tri milijone evrov. Ukrep bo izvedlo ministrstvo za kmetijstvo in okolje prek delitve sredstev lokalnim akcijskim skupinam na območju Maribora s širšo okolico.

Država bo zagotovila tudi garancije s subvencijo obrestne mere za investicijske kredite v okviru regijske garancijske sheme za Podravsko regijo in v okviru regijske garancijske sheme za Koroško regijo. Ukrep bo izvedlo ministrstvo za gospodarski razvoj prek Javnega sklada za regionalni razvoj in razvoj podeželja v okviru Programa spodbujanja konkurenčnosti Maribora s širšo okolico v obdobju 2013-2018.

Za spodbujanje raziskovalno-razvojnih projektov in sofinanciranje nove tehnološke opreme v letih 2014 in 2015 je vlada zagotovila 4 milijone evrov. Ukrep bo izvedlo ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo z javnimi razpisi.

Skupna vrednost povračil plačanih prispevkov delodajalcev za socialno varnost ter davčnih olajšav za zaposlovanje in investiranje je ocenjena na okoli 25 milijonov evrov. Skupna vrednost vseh ukrepov pa znaša 66,2 milijona evrov. Sedaj so na območju Maribora s širšo okolico ustvarjeni primerljivi pogoji gospodarjenja kot so jih imeli podjetniki v sosednjem Pomurju že doslej na podlagi posebnega pomurskega zakona.

Sprejete ukrepe je županom in gospodarstvenikom iz Maribora in širše regije ob vladinem obisku v Podravju predstavila predsednica vlade Alenka Bratušek. Poudarila je, da 66 milijonov evrov v teh časih, ko so morala vsa ministrstva oklestiti svoje proračune, ni malo denarja. Mariborski župan Andrej Fištravec pa je dejal, da vidi v 66 milijonih izraz dobre volje, ki ga bo vlada morala še nadgraditi ob konkretnih razvojnih projektih. V Mariboru namreč ocenjujejo, da bi potrebovali okoli 600 milijonov pomoči. Minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Stanko Stepišnik pa je opozoril, da je vlada prispevala samo semenski kapital, ki ga bodo morali v Mariboru sami podeseteriti. Želja ministra je lepa, ali je tudi realna, pa bo pokazal čas.

T. K.

Na katastrofalne gospodarske in socialne razmere v Mariboru in širši okolici so v Mariboru letos že večkrat opozorili demonstranti in vstajniki. Nazadnje meseca junija na delavskem uporu, ki so ga pripravili delavci Mariborske livarne.

či. Zaradi vsega tega je mariborski župan Andrej Fištravec premierki Alenki Bratušek maja predal predlog 35 najnujnejših ukrepov za zajezitev nadaljnje stagnacije Maribora in Podravja.

Vlada je sprejela dodatne začasne ukrepe za razvojno pomoč območju Maribora s širšo okolico. Hkrati je ministrstvom in vladnim službam naložila, naj v skladu z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja v obdobju 2013-2018 upoštevajo območje Maribora s širšo okolico kot prednostno območje razvojnih politik. Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo je dodatno naložila, naj najpозneje do 15. septembra 2013 pripravi »Program za spodbujanje konkurenčnosti Maribora s širšo okolico v obdobju

ukrepov endogene regionalne politike sprejme dodatne začasne ukrepe.

Za program spodbujanja konkurenčnosti Maribora s širšo okolico v obdobju 2013-2018 je vlada zagotovila 32 milijonov evrov. Program bo izvedlo ministrstvo za gospodarski razvoj.

Prav tako je vlada sklenila, da bodo delodajalci na omenjenem območju prejeli povračilo plačanih prispevkov ob pogojih in na način določen v Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Ukrep bo izvedlo ministrstvo za delo preko zavoda za zaposlovanje.

Po istem zakonu bodo poslej deležni davčnih olajšav za zaposlovanje in za investicije tudi podjetniki na območju Maribora s širšo okolico. Ta dva ukrepa bo izvedlo

Višje subvencije za zaposlovanje brezposelnih iz težje zaposljivih skupin

PROGRAM »ZAPOSLI.ME«

Zavod za zaposlovanje je na svoji spletni strani objavil spremembe javnega povabila »Zaposli.me«, ki delodajalcem omogoča pridobitev subvencije za zaposlitev brezposelnih iz težje zaposljivih skupin. Po novem se na povabilo lahko prijavijo delodajalci (razen iz sektorja države), ki so pravne ali fizične osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti v Sloveniji najmanj eno leto. Pri tem morajo delodajalci, ki oddajo ponudbo na javno povabilo, izpolnjevati še vse druge pogoje za prijavo. Med njimi tudi pogoj, da v zadnjih 12 mesecih niso zmanjševali števila zaposlenih, razen iz dopustnih razlogov.

Spremembe prinašajo tudi višjo subvencijo, in sicer 5.000 evrov za zaposlitev s polnim delovnim časom oziroma sorazmerno manj za zaposlitev s krajšim delovnim časom. Brezposelnim, za zaposlitev katerih delodajalci lahko pridobijo subvencijo, so se pridružili tudi iskalci prve zaposlitve, nižje izobraženi in Romi. Še naprej ostaja subvencija za zaposlitev mlajših od 30 let, starejših od 50 let, invalidov, prebivalcev Pokolpja in tistih, ki so brezposelni najmanj eno leto.

Povabilo je odprto do porabe sredstev, najdlje pa do 30. oktobra 2013, ko se izteče končni rok za oddajo ponudb.

Zavod za zaposlovanje delodajalcem subvencijo izplača v enkratnem znesku po zaposlitvi brezposelne osebe. Na zavodu imajo za te subvencije za obdobje

Za subvencije za zaposlovanje brezposelnih iz težje zaposljivih skupin je za obdobje 2013–2014 na voljo 19 milijonov evrov, kar bo zadoščalo predvidoma za 4.950 zaposlitev.

2013–2014 na voljo 19 milijonov evrov, kar bo zadoščalo predvidoma za 4.950 zaposlitev. 85 odstotkov sredstev za ta program bo zagotovila Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada (ESS), 15 odstotkov pa je zagotovljenih iz proračuna Republike Slovenije.

Pred oddajo ponudbe na javno povabilo morajo delodajalci najprej prijaviti prosto delovno mesto pri območni službi zavoda za zaposlovanje, ki je pristojna glede na njihov sedež, oziroma s pomočjo e-Storitev. Po prijavi prostega delovnega mesta zavod napoti k delodajalcu brezposelne osebe iz ciljne skupine povabila, glede na zahteve delovnega mesta. Na podlagi tega delodajalec izbere ustreznega kandidata. Po opravljenem izboru lahko delodajalec predloži ponudbo za subvencionirano zaposlitev na pristojno območno službo zavoda za zaposlovanje.

Na dosedanjih štirih javnih razpisih oziroma povabilih »Zaposli.me« v obdobju 2009–2013 je bila subvencija dodeljena skupaj več kot 10.900 delodajalcem za zaposlitev skoraj 13.300 brezposelnih. Analize kažejo, da po izteku obdobja subvencije ohrani zaposlitev okrog 50 odstotkov udeležencev programa.

T. K.

Kako bodo obdavčene nepremičnine?

PREDLOG ZAKONA BURI DUHOVE

V slovenski javnosti buri duhove predlog Zakona o davku na nepremičnine, ki ga je na začetku junija v javno razpravo posredovalo Ministrstvo za finance. O tem, da bomo v Sloveniji po mnogih letih razprav in polemik davek na nepremičnine tokrat zares dobili, ni več nobenega dvoma, saj je vlada to zapisala v program stabilnosti, ki ga je poslala Evropski komisiji. Na ta način si je Slovenija kupila še dve leti časa za uravnoteženje javnih financ oziroma za zmanjšanje proračunskega primanjkljaja. Sedaj gre samo še za to, kakšen bo davek na nepremičnine in koga bo najbolj udaril po žepu.

Ministrstvo za finance je pojasnilo, da želi z Zakonom o davku na nepremičnine uveljaviti sodoben sistem obdavčitve nepremičnin, ki bo nadomestil zdajšnji davek od premoženja, nadomestilo za uporabo stavbnih zemljišč in pristojbino za vzdrževanje gozdnih cest. To so tri najpomembnejše dajatve, ki imajo sedaj naravo davka na nepremičnine.

Namesto treh dajatev poslej davek na nepremičnine

Vse tri dajatve so danes v celoti prihodek občin, ki imajo pri določanju višine dajatev samostojno vlogo. Zato se danes

višina istovrstne dajatve med občinami lahko pomembno razlikuje. Prav tako je danes med občinami delež zajemljivosti nepremičnin v obdavčitvi različen. Nov sistem davka na nepremičnine zato po zagotovilih ministrstva za finance zasleduje celovitost, primerljivost in večjo pravičnost obdavčitve, na nove temelje pa postavlja tudi nekatera druga izhodišča.

Davek zasleduje naslednje cilje: zajem vseh nepremičnin v obdavčitvi, primerno povečanje prihodkov iz naslova obdavčitve nepremičnin v Sloveniji, delitev prihodkov med občine in državo, malo oprostitev, administrativna enostavnost sistema (odmera vezana na podatke v registru nepremičnin).

Prihodek od davka na nepremičnine naj bi se razdelil med občine in državo. Državnemu proračunu naj bi pripadalo 50 odstotkov prihodka od obdavčitve nepremičnin v višini osnovnih, z zakonom določenih davčnih stopenj. Preostali prihodek pa naj bi pripadal občinam, na območju katerih se nepremičnine nahajajo. Ker se predvideva, da se bo zakon uveljavil s 1. januarjem 2014, se za prvo leto uveljavitve določa posebna rešitev, po kateri bi občine imele v tem letu enake prihodke kot v letu 2012, razlika prihodkov do polne ob-

davčitve, ob upoštevanju osnovnih davčnih stopenj, določenih z zakonom, pa bi pripadla proračunu države.

Za poslovne in industrijske nepremičnine 0,8 odstotni davek

Predmet obdavčitve naj bi bile vse nepremičnine, ki so na presečni datum 1. januar leta odmere evidentirane v registru nepremičnin ali izpolnjujejo pogoje za to, da bi morale biti evidentirane v registru nepremičnin. S tako široko definicijo se v obdavčitvi vključujejo vse vrste stavb, pa tudi vse vrste zemljišč, torej tudi kmetijska in gozdna zemljišča. Davčna osnova je posplošena tržna vrednost. Kot zavezanca za davek se določa lastnika, fizično ali pravno osebo.

Predlog zakona določa različne stopnje za različne vrste nepremičnin in sicer za stanovanjske nepremičnine 0,15 odstotka, za poslovne in industrijske nepremičnine 0,8 odstotka ter za druge vrste rabe (na primer za javno, kmetijsko) 0,5 odstotka. Za zemljišča za gradnjo stavb, kot tudi vsa ostala zemljišča, je določena stopnja v višini 0,5 odstotka. Stopnje davka se povišajo za nezasedena stanovanja na 0,45 odstotka, medtem ko se za zemljišča z neizkoriščeno rabo stopnja davka poviša na

1,50 odstotka. Poleg tega zakon daje občinam možnost, da stopnje davka povečajo ali zmanjšajo za 50 odstotkov. Davek naj bi odmerjal davčni organ na podlagi podatkov iz registra nepremičnin, za katerega je pristojna Geodetska uprava.

Obremenitve podjetnikov bodo znatno višje kot napoveduje vlada

Predlogu zakona močno nasprotujejo v Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije. Iz te zbornice so sporočili, da so temeljito preučili predlog Zakona o davku na nepremičnine. Izračunali so, da bo predvidena davčna osnova, ki bo po novem temeljila na posplošeni vrednosti nepremičnin, najmanj za 20 do 400 odstotkov višja. Po mnenju zbornice je zato trditev vlade o 13-odstotni višji obremenitvi poslovnih in industrijskih nepremičnin zavajajoča, saj ne upošteva vseh bistvenih elementov za izračun davčne obveznosti, kamor poleg davčne stopnje spada tudi davčna osnova.

»Trenutna gospodarska situacija v Sloveniji ne dopušča dodatnih davčnih obremenitev nepremičnin, ker slovensko malo gospodarstvo v trenutnih razmerah ne more prenesti dodatnih davčnih bremen. Predlog Zakona o davku na nepremičnine tudi ni ustrezno pripravljen, saj ne vsebuje pravih izračunov glede višjih davčnih obremenitev, zaradi česar vlada tudi ni pravilno ocenila njegovih učinkov na gospodarsko rast in zaposlovanje,« opozarjajo v obrtno-podjetniški zbornici.

Predvideno povečanje davčnega bremena podjetij na račun obdavčitve nepremičnin je, kot poudarjajo v zbornici, tudi povsem v nasprotju s priporočili in mnenji Sveta Evropske unije glede reševanja finančne krize v Sloveniji, ki predvidevajo pospešitev gospodarske rasti in zaposlovanja. Ne nazadnje primerjalne evropske države ne morejo biti zgled za obdavčitev

nepremičnin v Sloveniji, ker imajo drugačne gospodarske razmere in sisteme obdavčitve.

Predlagana obdavčitev poslovnih nepremičnin odločna previsoka

Po mnenju obrtno-podjetniške zbornice je stopnja 0,80 odstotka za obdavčitev poslovnih objektov ob občutno višji davčni osnovi v višini posplošene tržne vrednosti

Predlog zakona določa različne stopnje za različne vrste nepremičnin in sicer za stanovanjske 0,15 %, za poslovne in industrijske 0,8 % ter za druge vrste rabe (na primer za javno, kmetijsko) 0,5 %.

odločno previsoka. Ker je davek na nepremičnine, ki so v poslovni funkciji podjetij, njihov poslovni strošek, ga bodo ti poslovni subjekti prisiljeni vključiti v kalkulacijo svojih lastnih cen proizvodov in storitev. Če trg ne bo prenesel njihovih višjih cen, bodo pač morali nov davek na nepremičnine pokriti v breme svojega dobička – če

ga v teh kriznih časih seveda sploh še ustvarjajo. Če ga ne, pa ga bodo prisiljeni vključiti preko lastne cene v prodajno ceno in ga s tem prevaliti na potrošnika, zaradi česar se bo najprej zmanjšala regenerativna sposobnost podjetij, posledično pa tudi konkurenčna sposobnost celotnega slovenskega gospodarstva in zlasti zmožnost zaposlovanja.

Prav tako zbornica predlaga, naj vlada določi rok (vsaj leto do dve), do katerega bodo imeli vsi lastniki nepremičnin možnost ponovno uskladiti dejansko stanje nepremičnin s tistim, ki je zavedeno v registru nepremičnin. Poleg tega naj vlada vključi v predlog zakona rešitev, na podlagi katere bi se vse nelegalno zgrajene objekte, prizidke in vsak poseg v nepremičnino brez ustrezne dokumentacije obdavčila z dodatnim pribitkom vsaj v višini 300 odstotkov nad predpisano stopnjo obdavčitve objekta, črnograditelje pa naj ustrezno kaznuje. Takšna obdavčitev naj velja za vse nepremičnine za ves čas od začetka veljavnosti zakona pa do njihove legalizacije oziroma rušitve.

Veliko pripomb iz javne razprave

Javna razprava o predlogu Zakona o davku na nepremičnine se je že iztekla. Finančno ministrstvo je prejelo na predlog zakona veliko pripomb in predlogov, koliko jih bodo upoštevali, pa je težko napovedati. Sedaj je na potezi finančno ministrstvo, da pripravi dokončen predlog zakona, ki ga bo najprej obravnavala vlada. Po tem, ko ga bo vlada sprejela, pa ga bo poslala v sprejem poslancem v državnem zboru. Ker gre za zelo občutljivo problematiko, ki bo prizadela veliko ljudi, je mogoče o predlogu Zakona o davku na nepremičnine pričakovati še veliko polemik v javnosti in še več med poslanci iz različnih političnih opcij v državnem zboru.

T. K.

Pravnik odgovarja

Piše: Gregor Cerar, univ. dipl. prav.

Delavka zaposlena pri samostojnem podjetniku je slišala, da naj bi nov Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) prinesel tudi spodbude za zaposlovanje starejših delavcev, ki naj bi kmalu stopile v veljavo. Zanima jo, za kakšne spodbude gre in kdaj bodo začele veljati.

ZPIZ-2 v 156. členu določa delno oprostitev plačila prispevkov delodajalcev za starejše delavce. Delno oprostitev plačila prispevkov za delodajalca lahko zavezanci uveljavijo:

- v višini 30%, za zavarovance, ki so dopolnili 60 let starosti;
- v višini 50%, za zavarovance, ki izpolnjujejo starostni pogoj za pridobitev pravice do predčasne pokojnine v skladu z drugim odstavkom 29. člena ZPIZ-2:
- v letu 2013 dopolnjena starost: 58 let (ženske), 58 let 4 mesece (moški);
- v letu 2014 dopolnjena starost: 58 let 4 mesece (ženske), 58 let 8 mesecev (moški);
- v letu 2015 dopolnjena starost: 58 let 8 mesecev (ženske), 59 let (moški);

- v letu 2016 dopolnjena starost: 59 let (ženske), 59 let 4 mesece (moški);
- v letu 2017 dopolnjena starost: 59 let 4 mesece (ženske), 59 let 8 mesecev (moški);
- v letu 2018 dopolnjena starost: 59 let 8 mesecev (ženske), 60 let (moški).

Določba 156. člena ZPIZ-2 se začne uporabljati s 1. julijem 2013, kar pomeni, da se olajšava delne oprostitev plačila prispevkov delodajalcev uporablja od izplačila plač za mesece po 1.7.2013 dalje za zavarovance, ki izpolnjujejo starostni pogoj po 2. odstavku 29. člena ZPIZ-2 in za zavarovance, ki so dopolnili starost 60 let. To pomeni, da če je delavec dopolnil 58 let (ženska) in 58 let 4 mesece (moški) pred 1.7.2013, lahko delodajalec zanj začne uveljavljati olajšavo iz 156. člena ZPIZ-2 šele pri obračunu plače za mesec julij 2013.

Skladno z mnenjem Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, z dne 06.06.2013, lahko delodajalec olajšavo v višini 50% za zavarovanca, ki izpolnjuje starostni pogoj po 2. odstavku 29. člena ZPIZ-2 uveljavlja, dokler je delavec pri delodajalcu zaposlen in dokler delavec ne dopolni 60 let starosti. Potem je delodajalec zanj upravičen le do olajšave v višini 30%.

Tristo let svečarstva Stele

USPEŠNO NADALJEVANJE TRADICIJE

Janez Stele v Kamniku od leta 1989 vodi podjetje Pax - Svečarna Stele ter tako uspešno nadaljuje tristoletno družinsko tradicijo svečarstva in medičarstva. O tem sva se pogovarjala v njihovi dnevni sobi, sedeč za mizo na stoličih, za katere je načrte naredil arhitekt Jože Plečnik. Zadnji v vrsti svečarjev in medičarjev Steletov nam je povedal, da najzgodnejši zapis o tej dejavnosti v družini sega v leto 1701.

»Na Fakulteti za organizacijske vede v Kranju sem delal diplomo iz svečarstva,« je pripovedoval Janez Stele, »in tam sem omenil začetke te dejavnosti pri nas, kot se je tega spominjal moj oče. Njemu je pa o tem pripovedoval njegov oče, in tako nazaj. Je pa tudi precej zapiskov, ki pričajo o začetkih, najzgodnejše je pismo iz leta 1701.«

Janez Stele: »Svečarstvo se razvija, zato moramo temu slediti, zelo pa skrbimo tudi za ohranitev spomina na našo 300-letno tradicijo.«

Svečarstvo je bilo takrat drugačno kot je danes, predvsem so bili drugačni materiali za sveče...

»Do začetka 20. stoletja so bile surovine za sveče precej drugačne kot dandanes. Izdelovali so jih iz voska in živalskega loja. Kasneje so prešli na čisti čebelji vosek, sčasoma pa so le-temu začeli dodajati stearin in parafin, ki sta bila cenejša in sta bolj gorela.

So pa bile v starih časih sveče predrage za navadne ljudi, zato so uporabljali predvsem oljenke, svetilke na olje ali kitovo mast. Še prej so si pa svetili s trskami iz leskovega lesa, ki dolgo gorijo s plamenom. V zadnjih dveh, treh stoletjih so največ uporabljali lojenke. V naši delavnici so delali sveče iz voska; tu imamo muzejski primerek, star preko dvesto let. Stenji takrat tudi niso bili takšni kot danes, iz čiščnega bombaža, pač pa navadne vrvice.«

Cvetličarji imajo dva velika poslovna dogodka, dan mrtvih in dan žena. Kaj

pa svečarji, imate kak dan, ko se sveče množično kupujejo?

»Največji svečarski »praznik« so vsi sveti, prvega novembra, včasih pa je to bila svečnica, februarja. Takrat se je prižigalo največ sveč. Trideset let nazaj, tega se še jaz spominjam, za prvega novembra sploh ni bilo v navadi prižigati toliko sveč, kot zadnja desetletja. In tistikrat sveče še niso bile »oblečene« v plastiko. Sveče v plastičnih lončkih so novodobna pogruntavščina.«

Kdaj se je pojavilo ime Pax v zgodovini vaše dejavnosti?

»Podjetje Pax je imel ded že pred drugo svetovno vojno, v Ljubljani, približno tako veliko je bilo kot je moje zdajšnje podjetje. Imel je tudi družbenika, s katerim sta svečarstvo močno razvila. Druga svetovna vojna in zlasti politična sprememba po njej pa sta stvari postavila na glavo. Podjetje je bilo nacionaliziralo, staremu očetu sta ostali samo mala delavnica in trgovinica v Kamniku.

Moj oče je imel s.p., vzporedno pa sva leta 1989 ustanovila podjetje Pax, ki se sprva ni ukvarjalo s svečami, pač pa z izdelavo novoletnih okraskov, lučk za jelke in podobnim. Ker pa sva oba imela še nekaj zamisli, nekatere pa so ostale neuresničene še po dedu, sva jih skupaj uresničevala v novem Paxu. Izdelava novoletnih okraskov je počasi zamrla, oče je svoj s.p. zaprl, ko se je upokojil, dejavnost svečarstva pa smo prenesli na Pax.

Pred desetimi leti sva naredila primopredajo, čeprav je oče še vedno nekakšna siva eminenca firme. Pride enkrat, dvakrat na mesec pogledat, kako se dela in se vedno čudi, kako je mogoče, da podjetje tako dobro deluje in raste.«

Je potemtakem svečarstvo donosen posel?

»No... Da se solidno živeti. Letos so se nam odprli trije veliki trgi, v ZDA, Franciji in Avstriji. Z njimi trgujemo neposredno. Že več let se pojavljamo na dveh sejmihi v Nemčiji, kjer vzpostavljamo stike. Vendar se posli v veliki meri sklepajo ustno, brez pogodb in ne vemo, ali bo čez pol leta posel še tekkel ali ne. K sreči so vsaj plačila v redu. Je pa seveda treba posle zavarovati, saj kupci pošteno pritiskajo na odložitve plačila.«

Imate kaj zaposlenih?

»Seveda. Trenutno nas je z menoj in ženo 14 redno zaposlenih. Ona skrbi za trgovino in poslovne papirje. Zlasti tiste, ki se tičejo financ. Sicer imamo najet finančni servis, vendar je pomembno, da imaš domač nadzor nad občutljivimi finančnimi zadevami. Denimo, ali pravilno obračunava plačila, število delovnih ur itd.«

Kaj pa višina plač v vašem podjetju?

»Plače redno izplačujem, enako velja za regres in za prispevke. Plače presegajo minimalne tudi pri delavcih, ki imajo samo osnovno izobrazbo. Zaposleni so zadovoljni. Se je že zgodilo, da me je delavec za-

Tako so sveče izdelovali pred 300 leti

pustil, pa čez čas prišel vprašat, če bi ga vzel nazaj. Je pa nasploh težko dobiti dobre kadre, denimo dobrega komercialista. Pri tem delu reference iz šol ne pomenijo kaj dosti, človek preprosto mora imeti nos za to delo.

Oče mi je denimo stalno dopovedoval, da si moram vzgojiti delavca, ki me bo v času odsotnosti nadomestil. Podjetje mora poslovati, tudi ko šefa ni, je rekel. Je pa tak kader skrajno težko dobiti in ne domišljam si, da bi kak namestnik delal tako, kot delam jaz, tako zavzeto za firmo, menim.«

Po cerkvah gori na desetine sveč, ali to pomembno vpliva na obseg prodaje?

»Oče je nekdaj dosti več delal za cerkve kot delamo zdaj. Enako stari oče, kateremu so bila naročila cerkva glavni vir dohodka. On in oče sta imela stike z župniki, novi Pax pa se je osredotočil predvsem na prodajo trgovinam. Živila Kranj je bila prva trgovina, kateri je oče prodajal sveče, kasneje je prodaja razširila na preostale velike trgovske hiše. Po slovenski osamosvojitvi se je trg v trgovinah zelo razširil. K sreči smo takrat imeli zanimiv izdelek, dolgo gorečo svečo. Razvijal jo je že stari oče, z očetom pa sva jo razvila do tržnega izdelka. Ljudem se je priljubila in kar naenkrat je bilo dela veliko. Oče se je počasi umikal in sam sem potem cerkve zanemaril in s tem so tudi naročila usahnila. Se pa spominjam, da smo v mojih otroških letih sveče prodajali na Brezjah, pa v Međugorju in na Sveti Gori.«

Omenili ste nov tip sveče. Ali se sveče še naprej tehnološko razvijajo? Na pokopališčih se množično pojavljajo elektronske sveče. Ali jih tudi vi izdelujete?

»Seveda, saj se moramo prilagajati zahtevam kupcev. Te vrste sveč so se močno prikupile. Izdelujemo tudi solarne sveče, ki gorijo leto dni in pol...«

Tule imate muzejsko delavnico...

»To razkazujemo predvsem skupinam, imamo pa tudi pogodbo s Turističnim informacijskim centrom Kamnik, da lahko pripelje na ogled skupine turistov.«

Sediva na stolah za mizo, ki jih je narisal Jože Plečnik. Kakšna je povezava med družino Stele in Plečnikom?

»Arhitekt Jože Plečnik je v Kamniku v petdesetih letih prejšnjega stoletja sodeloval pri obnovi in opremljanju cerkva. Moj ded Janko je Plečnika z zapravljičkom večkrat peljal v Stranje in tako sta se zblížala.

Plečnik je izdelal načrte za pohištvo v dnevni sobi, dal pa je tudi več predlogov, kako okrasiti sveče. Predlagal je tudi, naj

v modele za izdelavo medenih kruhkov vlijejo vosek, odlitek pa nato pritrdijo na sveče. Prvo tako svečo je ded izdelal leta 1951 ob 80-letnici pisatelja Frana Saleškega Finžgarja. Po arhitektovih predlogah izdelane sveče imenujemo Plečnikove sveče.«

Boris Rugelj

Zavod za izobraževanje severnoprimske regije organiziral ekskurzijo na Štajersko

ZANIMIVO IN POUČNO

Prve dni junija je Zavod za izobraževanje severnoprimske regije za svoje člane razpisal strokovno ekskurzijo na Štajersko. Udoben mali avtobus so v jutranjih urah začeli polniti prijavljeni člani iz Nove Gorice, v Ajdovščini pa so se jim pridružili še Idričani, Vipavci in domačini Ajdovci.

Da je program ogledov izbran s posebno pozornostjo, je napovedal že prvi postanek na Turistični kmetiji Podpečan v Galiciji pri Žalcu, ki je med udeleženci ekskurzije izzvala izredno zanimanje in požela številne pohvale. Kmetija se je pred petimi leti usmerila v sirarstvo in ima v svojih hlevih 85 glav živine, od tega 45 krav, ki dnevno dajo 600 litrov mleka. Predelujejo ga v sire in vrsto drugih mlečnih izdelkov, od jogurtov, namazov, skut... Vse prodajo doma v lastni trgovinici, enem od prostorov nekdanjega marofa. 153 let staro stavbo so namreč pred petimi leti popolnoma prenovili in v njenem pritličju uredili prostore za sirarno in trgovino, v prvem nadstropju dvorano za degustacije in predstavitve, na podstrešju pa apartma-je za turizem. V njihovi ponudbi je tudi wellness, ki ga gostje, po besedah gostitelji-

polno, poskrbijo še za dobrote kot so domači kruh, različne marmelade, štruklji, sokovi, salame in paštete, ki prihajajo izpod pridnih rok sedemčlanske družine Podpečanovih.

Udeleženci ekskurzije so obloženi s kupljenimi sirarskimi specialitetami in s polnimi želodci dobrot nadaljevali pot v osrčje Kozjanskega, v Rifnik, kjer ima biološko dinamično vinogradniško kmetijo Aci Urbajs, nekdanji računalničar, ki se je pred petindvajsetimi leti odločil zapustiti mestno okolje. Začel je z ekološkim vinogradništvom, kasneje je prešel na biodinamično kmetovanje, v katerem vztraja še danes. V okolju brez asfaltiranih cest, v katerem prebiva s svojo družino, je za potrebe vinogradništva preuredil že štiri kmetije, v eni od nekdanjih dimnjač ima prostor za goste, poleg nje pa klet, ki je v celoti vkopana v zemljo. Razen z biodinamičnimi in rastlinskimi pripravki ter bakrom in žveplom v omejenih količinah, trt ne škropi s sodobnimi, zdravju škodljivimi sredstvi. Vse obdeluje ročno, za gnojenje in rahljanje zemlje pa uporabi svoje štiri islandske konje. Udeleženci so opravili

obrobju Kozjanskega. V domačiji s staro kmečko hišo domujejo Križnikove mesnine z vrha. Salame, slanina, želodci, klobase in druge mesne specialitete so izdelani na domač, tradicionalen način. Lastnik, nekdanj mesar v Laškem, se je za nakup domačije odločil pred leti. Danes mu za ta korak ni žal. Življenje na deželi prinaša resda delo od jutra do večera, a tu so druge kvalitete življenja, ki jih ne bi več za nič zamenjal. Na domačiji pridelujejo tudi za tiste kraje značilno jabolčno vino in šampanjec, ki se odlično podata k mesnim dobrotam. Vse to je prijazen gostitelj ponudil v lično urejenem prostoru za obiskovalce. Le-ti so vsi enoglasno potrdili, da se je prijetna aroma z okušanjem dotaknila tudi njihovih brbončic, pred odhodom pa so v trgovini lahko nabavili še mesnine za domače potrebe.

S tem pa program ekskurzije še ni bil zaključen. Pot jih je vodila še v Laško in na gradu Tabor je že čakalo zaključno gurmansko razvajanje, pri katerem se je izkazal tamkajšnji vrhunski kuharski mojster Marko Pavčnik. Udeleženci so doživeli pravo parado dizajna in okusov ob postreženih jedeh, pri katerih je prijala okusna štajerska kapljica.

Kot je ob zaključku povedala vodja Zavoda za izobraževanje severnoprimske regije Tanja Štrancar, je bila strokovna ekskurzija namenjena vsem članom zavoda, a glede na vsebino so se zanjo odločili predvsem gostinci. Prepričana je, da je prav, da se članom ponudi na ogled tudi sorodne kmetijske dejavnosti, njihov način razmišljanja in trženja, saj videne zamisli lahko marsikomu koristijo. Posebej v sedanjem času, ko se je treba še kako boriti za zaslužek. Stane Pižent iz gostilne pri izviru Hublja v Ajdovščini je ocenil ekskurzijo kot izjemno zanimivo in poučno, predvsem pa gre zahvala vodji zavoda za odlično organizacijo. Se pa mu po ogledu kmetije Podpečan porajajo primerjave o tem koliko ugodnejše pogoje investiranja ima v naši državi kmetijstvo napram obrti. »Všeč mi je bilo, da smo spoznali ljudi, ki vedo kaj delajo, ki so vse kar imajo, dejansko ustvarili iz nič,« je bila navdušena Vesna Špacapan iz Gostinstva Grad Ozeljan in dodala, da gre pohvala tudi Zavodu za pripravo tako zanimivega potovanja.

Urška Testen

Udeleženci ekskurzije pred zidanico Acija Urbajsa

ce, z navdušenjem koristijo. Dopolnitev ponudbe pa predstavlja še 120 kokoši nesnic s pašnim načinom vzreje, gojijo kar 150 piščancev in 11 prašičev, posebnost pa so kopuni, katerih meso pripravljajo kot specialiteto. Da je gostoljubje kmetije po-

pokušnje njegovih vin, za katere je po njegovih besedah vse več povpraševanja, posebej iz tujine, nato pa so se odpravili novim presenečenjem naproti.

Naslednji postanek je bil v vasi Trobni Dol, v vzhodnem predelu laške občine na

Klobučar Sergej Pajk nadaljuje osemdeset let staro družinsko obrt

IZDELUJE RAZNOVRSTNE KLOBUKE

Starejši Slovenci se verjetno še spominjajo priljubljene TV nadaljevanke »Šerif v New Yorku«, ki ga je, pokrit z belim kavbojskim klobukom, igral Dennis Weaver. Predvsem Ljubljancani pa se morda še spominjajo ljubljanskega šerifa, ki ga je posebej klobučar Rudi Pajk, po videzu podoben omenjenemu igralcu. Omenjeni je, odet v podobno opravo z obveznim kavbojskim klobukom, kot »pravi šerif«, tudi pojezdil na konju po ljubljanskih ulicah. Televizijski in ljubljanski šerif sta se tudi srečala v živo...

Njegov sin Sergej nadaljuje družinsko tradicijo kot tretja generacija klobučarjev Pajkov. Nedavno smo ga obiskali v njegovi delavnici v Ljubljani in se pogovarjali o preteklosti, sedanosti in prihodnosti »dinastije« Pajk.

»Ustanovitelj klobučarstva je bil dedek Rudolf Pajk, ki se je obrti izučil pri klobučarju Edvardu Cimermanu v Trbovljah in svojo delavnico odprl leta 1927 v Ljubljani,« je gladko stekla pripoved njegovemu vnuku Sergeju. Leta 1931 je že imel v Ljubljani tri trgovine s klobučarskimi izdelki. V delavnici je imel občasno zaposlenih tudi do 15 sezonskih delavcev, ki so ročno valjali klobučevino. Na dan je lahko vsak delavec izdelal štiri klobuke.

Sergejev oče, tudi Rudolf (uvodoma omenjeni »dvojnik« šerifa v New Yorku), se je izučil klobučarstva leta 1948. Ker so takratne oblasti Rudolfu starejšemu zaposleni vso opremo, je mladi Rudi začel znova in iz nič leta 1954. Nove klobuke je s kolesom in z vlakom vozil prodajat po vsej Sloveniji ter hkrati obnavljal stare klobuke. Je pa tudi on hitro napredoval in kmalu je s klobučarskimi izdelki, ki jih je izdeloval s pomočjo od 2 do 20 delavcev,

oskrboval trg cele Jugoslavije. Bil je tudi znan kot izdelovalec kavbojskih klobukov, ki so postali prav po zaslugi omenjene TV nadaljevanke v ZDA zelo modni. Imel pa je slabost, svojo uspešnost je rad javno razkazoval; oblast ga je v sedemdesetih letih preteklega stoletja vzela pod drobnogled in obtožila utaje davkov. Čeprav nikoli ni bil obsojen, mu je zasegla vso klobučarsko opremo in ga spravila skoraj na beraško palico.

Sergej Pajk: »Klobučarstvo v Evropi lahko preživi naskok vzhodnoazijske robe le z visoko kakovostjo izdelkov.«

»Dvanajst let sem bil star, ko sva z očetom pobegnili iz Jugoslavije in se naselila najprej v Avstriji,« se spominja tistih časov Sergej. »Kasneje sva se preselila v Kanado, kjer sva odprla novo klobučar-

sko delavnico. Postala sva tudi veletrgovca z jahalnimi cilindri in posel je spet stekel.«

Kdaj ste vi nasledili očeta?

»Sam sem kot tretji klobučar v rodu začel to obrt na svoje leta 1991 v Ljubljani, v hiši dedka, kamor sem se vrnil po dolgoletni odisejaji z očetom po svetu. Najprej sem v neki restavraciji kuhal, kar je moj drugi hobi, prvi so klobuki, vmes pa počasi ustvarjal klobučarsko obrt. Nadaljujem osemdeset let staro družinsko obrt, sicer z novo tehnologijo, a v stari delavnici, kjer spet diši po klobučevini in šelaku – surovini, ki je pri izdelavi kakovostnih klobukov nepogrešljiva. Kot vidite, imam danes veliko strojev, zdaj rabim samo še večji prostor.«

Kdo so vaši najboljši kupci?

»Lovci. Na lovskem izpitu ti za obred prestrelijo klobuk, tako da vsak novopečeni lovec takoj potrebuje novega. Zadnje čase se specializiram za narodne noše za folklorne skupine. Tu je veliko raziskovanja, kakšne so bile pri nas v resnici narodne noše v drugi polovici 19. stoletja. Pri tem sodelujem z etnologoma dr. Bojanom Knificem in dr. Marijo Makarovič. Zelo rad bi prišel v stik z dr. Janezom Bogatajem. Sicer pa precej delam za izvoz. V Kanado izvažam cilindre za dresurno jahanje.«

Tile vaši prostori so dobesedno natrpani s šivalnimi in drugimi stroji. Delavec pa ni videti...

»Zaposlenih nimam. Kdaj pa kdaj mi pomaga najstarejši otrok, 14-letni sin. Imam dovolj strojev, da bi lahko sam samcat izdelal do 120 klobukov na dan. Vendar raje delam kakovostne izdelke, kot pa velike količine. Imam 40 šivalnih strojev, ter 20 preš in še veliko drugih strojev, ki jih potrebujem pri izdelavi klobukov, zato bi potreboval tovarno, da bi bila proizvodnja urejena kot je treba. Klobuke izdelujem serijsko in tudi po naročilu. Jeseni pa bom preko ulice odprl trgovino, kjer bodo klobuki tudi na zalogi. Sicer pa so na moji internetni strani objavljene vse trgovine, kjer prodajajo Pajkove klobuke. Lahko pa jih kupite tudi prek interneta.«

Število šivalnih in drugih strojev v vaši delavnici me navdaja z mislijo, da je pot do enostavnega izdelka, kot je klobuk, dolga in zapletena.

»Klobuk je enostaven izdelek, toda do njega vodi vsaj 130 korakov, če jih začnemo šteti od striženja ovac. Jaz jih naredim kakih 50. Denimo: za najboljšo kakovost filca sam namešam potrebne tipe volne po starem družinskem receptu. Mešanico pošljem v tovarne filca na Poljskem ali Češkem. Vsak izdelovalec ima svoj recept... Za cenejše klobuke pa kupim že narejene tulce.

Da klobuk drži obliko in je dejansko nepremočljiv, je treba filc oplemeniti s premazom. Sam uporabljam šelak iz smole

Evropski denar za zaposlovanje mladih tudi za vzhodno Slovenijo

UPOŠTEVALI PREDLOG NAŠE MINISTRICE

Evropski svet je februarja v okviru dogovora o Večletnem finančnem okviru EU zaradi razsežnosti problema brezposelnosti mladih v Evropi sprejel Pobudo za zaposlovanje mladih (Youth Employment Initiative). Pobuda bo financirala ukrepe za ponovno integracijo mladih na trg dela, konkretne ukrepe pa bodo glede na dejanske potrebe določile države članice v dogovoru z Evropsko komisijo.

Sredstva iz pobude za boj proti brezposelnosti mladih bodo na voljo le regijam, ki so v letu 2012 beležile več kot 25-odstotno brezposelnost mladih. Sklepi Evropskega sveta pa povzemajo predlog, ki ga je dala naša ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dr. Anja Kopač Mrak. Predlagala je, da bi bile do sredstev upravičene tudi regije, ki beležijo več kot 20-odstotno brezposelnost mladih in hkrati več kot 30-odstotni porast brezposelnosti. Ker je brezposelnost mladih v vzhodni slovenski regiji višja od 20 odstotkov, poleg tega pa je bil porast brezposelnosti v Sloveniji višji od 30 odstotkov, bo po sklepu Evropskega sveta tudi Slovenija upravičena do sredstev za zaposlovanje mladih.

Kot so sporočili z Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ocenjujejo, da bi lahko bili v Sloveniji iz skupne mase 8 milijard evrov upravičeni do okoli 10 milijonov evrov.

T. K.

akacije, ki je naraven material. Tefloni in silikoni, ki jih uporabljajo drugi izdelovalci, pa niso. In tako, korak za korakom, od volne ali živalske (na primer kunčje) dlake do klobuka na polici trgovine.«

Slišal sem, da so nekateri slamniki narejeni celo iz papirja. Vaši slamniki so pa iz prave slame?

»Iz pšenične slame. Ob tem priznam, da dobim kite slame iz Kitajske, vendar jih tudi oni pletejo na roke. V Sloveniji ni nikogar več, ki bi pletel slamnate kite, razna društva samo demonstrirajo, kako se kite pletejo. Jaz jih spodbujam, da bi se lotili pletenja v večjem obsegu, za prodajo. Klobuk bo potem nekaj dražji, toda, zakaj ne bi podprli domače proizvodnje? Kajti če bo proizvodnja večja, se bo tudi cena lahko znižala.«

Kaj pa slavni panamski slamniki? Ali so res iz Paname in iz slame?

»Panamskih slamnikov se drži sloves, da so neuničljivi. Da jih lahko mečkate, zvijate in si povrnejo obliko. Vendar to velja za vlažno podnebje, kakršno je v tropskem in subtropskem pasu. Ob normalni rabi in v pravem podnebjju tak slaninik lahko preživi lastnika. Pri nas pa je podnebje

bolj suho in material počni, če ga mečkate. Zato predlagam ljudem, naj si kupijo slamniki iz pšenične slame, ki je v naših razmerah bolj trpežen kot panamski.

Pravi panamski slamniki so izdelani v Ekvadorju iz tankih vlaken rastline Carloduvica palmata. Ime se jih je prijelo nekako sredi 19. stoletja, v času kalifornijske zlate mrzlice. Z vzhoda ZDA so iskalci zlata drli v Kalifornijo po najlažji in najhitrejši poti, z ladjami do Paname, preko te dežele po kopnem do obale Tihega oceana in naprej spet z ladjami. Ekvadorci so odkrili priložnost za zaslužek, slamnika pa se je prijel naziv panamski, ker so jih ljudje pač tam kupili. Njegovo priljubljenost je še povečal predsednik ZDA Theodore Roosevelt, ko je leta 1906 obiskal Panamski kanal in dobil v dar – panamski klobuk.

Danes pa ljudje nevede kupujejo celo papirnate »panamske slamnike«, namesto pravih, ker ne opazijo razlike. Po videzu je material težko razlikovati, razlika v kakovosti je pa velikanska.«

Koliko je še pri nas klobučarjev?

»Veliko je preprodajalcev cenene uvožene robe. Pravih izdelovalcev pa razen

Šeširja iz Škofje Loke, ter mene in brata praktično ni več. Moj brat ima trgovino in majhno delavnico na Kolezijski ulici v Ljubljani, njegova blagovna znamka je Rudolf.

Pravite, da bi si radi omislili delovne prostore kje drugje.

»Če bi kateri od otrok hotel nadaljevati z obrtjo, bi zanj najel kakšno proizvodno halo. Za moje potrebe pa je sedanja delavnica čisto dovolj dobra, čeprav je malo tesno. Tudi nimam namena zaposlovati, ker kriza in zakonodaja temu nista naklonjeni.

Gojim pa velike načrte za čas po upokojitvi. Žena je na Dolenjskem podedovala manjšo kmetijo in tam želim ustvariti muzej klobučarstva. Sosed ima ovce in bi lahko prikazali vso pot od runa do klobuka. Dodali bi še kmečki turizem. V bližnji okolici so drugi ponudniki in jaz bi samo združil vse te razne dejavnosti v celovito turistično ponudbo. Med bivanjem v Avstriji sem se naučil, da je najbolje, da se vsak ukvarja samo s tistim, kar res obvlada, skupaj pa tvorijo učinkovito celoto.«

Boris Rugelj

Ključavničarstvo Belič deluje nepretrgoma že več kot petdeset let

STALNO SPREMLJAJO NOVOSTI

Tokrat smo se pogovarjali s samostojnim podjetnikom Boštjanom Beličem iz Ljubljane, ki je podjetje Ključavničarstvo Belič pred 19 leti prevzel od očeta. Podjetje sicer deluje nepretrgoma že več kot petdeset let. V tem času so si nabrali izkušnje in znanje na področju mehanske zaščite objektov. S prodajnim programom varnostnih ključavnic EVVA so dopolnili svoj prodajni program ključev, ključavnic, sistemov zaklepanja in ostalih artiklov s področja mehanske zaščite ter hitrega popravila čevljev. O sebi in svoji dejavnosti pa nam je Boštjan v daljšem pogovoru povedal:

»V našem družinskem podjetju, ki ga je ustanovil moj oče leta 1962, izdelujemo ključke, popravljamo ključavnice in montiramo razne varnostne sisteme. Sočasno popravljamo tudi čevlje.

Imam trideset let delovne dobe. Vseskozi sem zaposlen v našem podjetju, ki sem ga prevzel po očetu leta 1994. Po strokovni izobrazbi sem strojni tehnik. Popravila ključev in čevljev sem se izučil v naši delavnici. Na začetku delovanja, pred dobrimi petdesetimi leti, je bil naš poklic zelo donosen. V tistih letih sta bila v Ljubljani le dva obrtnika, ki sta izdelovala ključke.

Delo, ki ga opravljam, mi je zelo všeč. Razgibano je. Pri delu doživim vedno kaj novega in to mi daje polet za nadaljnje ustvarjanje. Uporabljam kar precej orodij, vsak ključ ima namreč nekaj svojstvenega. Ob nepravilni uporabi lahko pride do velike škode.

Zavedam se odgovornosti, ki jo imam kot samostojni podjetnik. Če se podjetnik

ne obnaša odgovorno do svojega dela, je lahko ob vse svoje imetje. Ozirati se mora med drugim na svoje sodelavce, ki morajo biti za delo redno in pošteno plačani. Do potankosti mora poznati proces dela v svojem družinskem podjetju. Imeti mora vodstvene sposobnosti in znati pravilno organizirati delo.

Poslovalnica Ključavničarstva Belič v trgovskem centru Mercator v Šiški

S strankami, ki obiskujejo delavnico, kar dobro poslovno sodelujem. Mnoge kličejo in želijo različna pojasnila in podatke o ključih kar po telefonu. Jaz jim pa pravega odgovora ne morem dati, če ne vidim ključavnice. Razen zasebnih strank, prihaja v

mojo delavnico tudi precej hišnikov in vzdrževalcev objektov.

V naši dejavnosti je velika konkurenca. Mojstrov za izdelovanje in popravilo ključev in ključavnic je precej, vendar mnogi od teh nimajo zadostnega znanja. V naši stroki pa se je treba stalno strokovno izpopolnjevati. Na tržišču je vedno več novih strojev, potrebna so nova in nova znanja. Uveljavlja se elektronika, ključavnice se nenehno spreminjajo. Za popravilo vsake od njih so potrebna specifična orodja. Da bi bil na tekočem z novostmi, redno obiskujem tovarne po Evropi, ki izdelujejo ključavnice vseh vrst.

Družba ne gleda na našo dejavnost tako kot si zaslužimo. Prevladuje mnenje, da smo navadni priučeni ključavničarji in čevljarčki. Čeprav naše delo ni cenjeno, naš poklic ne bo šel v zaton. Za zaklepanje in odklepanje vrat so in bodo tudi v prihodnje potrebne raznovrstne ključavnice. Prav tako pa bodo ljudje vedno potrebovali čevlje.

Ko smo začeli izdelovati ključke, to je bilo pred dobrimi petdesetimi leti, smo uporabljali zastarele stroje in orodja v primerjavi s sedanjimi. Zraven tega pa je bilo še dosti ročnega dela. Danes delamo z elektronskimi stroji, ki sami odčitajo računalniško vodene kode.

V prihodnje bomo uporabljali ključavnice na prstni odtis. Ker se bo število klasičnih ključavnic zmanjševalo, načrtujem v prihodnje čim več vložiti v elektroniko. V njej je namreč perspektiva naše dejavnosti.«

Miloš Likar

Irena Kotnik pri vodenju Cvetličarne Marjetica izhaja iz aranžerstva

UPOŠTEVA ŽELJE STRANK

Sejem Poroka, bil je v Celju marca letos, je popestrila tradicionalna razstava poročnih šopkov slovenskih cvetličarjev. Za naziv najlepšega se je potegovalo več kot 60 šopkov, strokovno komisijo pa je najbolj navdušil šopek Suzane Okrajšek iz Cvetličarne Marjetica iz Trbovelj. Pred dnevi smo jo obiskali v Trbovljah. Ker pa je bila ravno zavzeta z izdelavo šopka za neko stranko, smo se najprej pogovorili z Ireno Kotnik, lastnico Cvetličarne Marjetica. Irena je bila Suzani tudi mentorica na omejenem tekmovanju.

Mariborčanka Irena Kotnik je povedala, da je poklicu aranžerski tehnik, in da se s cvetjem ukvarja že od otroštva dalje. Izšolala se je na Srednji trgovski šoli v Mariboru, delala pa doslej že marsikaj, imela je na primer sedem let lastno trgovino z živili, ima stojnico s cvetjem pred pokopališčem v Ribnici na Pohorju, delala pa je tudi v Avstriji, v turizmu in kot dekorater v hotelu. Spoznala je dela od navadnega delavca do vodje, se navzela delovnih navad in prišla do prepričanja, da se tudi z majhnimi koraki daleč pride.

Irena Kotnik: »Skrbim predvsem za to, da je kakovost na prvem mestu in da so cene normalne, saj se s pridnim delom tudi da zaslužiti.«

»Cvetličarno v Trbovljah sem odprla pred dobrim letom dni, februarja lani,« se je vrnila v sedanost Irena Kotnik. »S partnerjem imava firmo Virtual plus, katere poslovna enota je bila sprva ta cvetličarna. Zaradi lažjega poslovanja pa sem se odločila za samostojno firmo. Cvetličarna je namreč doživela takojšen uspeh in tudi to je botrovalo osamosvojitvi.«

Zanimivo je, da ste doživeli tako hitro uspeh, da so vas, tujko v kraju, Trboveljčani takoj sprejeli. Kako to, da ste se odločili tu odpreti cvetličarno?

»Predvsem sem verjela vase in v svoje znanje aranžerstva. Hotela sem se uveljaviti na trgu, brez reklame, z osebnim zna-

njem, zato sem najprej previdno najela manjši lokal. No, reklama se je začela širiti sama, od ust do ust in število strank je začelo naraščati. V začetku sem aranžirala darila in na ovitke dodala sponke, kdo je to delal. In čez nekaj časa sem se preko lokalnega radia zahvalila Trboveljčanom, da so me sprejeli. Menim, da sem jih pridobila s pristnim stikom, poštenjem in s tem, da so za plačilo dobili enakovredno robo. Najpomembnejša mi je kakovost izdelka. Niso dobivali mačke v vreči.«

Toda zakaj ravno v Trbovljah?

»Za Trbovlje sem se odločila po temeljiti presoji možnosti. Naredila sem analizo cellega Zasavja. Najprej sem iz javno dostopnih podatkov zbrala podatke o številu prebivalcev tu in v celotnem Zasavju, številu cvetličarn in njihovem prometu. Uvidela sem, da bi lahko bila v tem okolju konkurenčna, vendar le s svojim programom, ne pa, da bi ponujala enake izdelke kot drugi cvetličarji. Analizo sem naredila v enem tednu, se odločila in v štirinajstih dnevih našla primeren lokal, ga najela ter odprla cvetličarno. Skrbim pa predvsem za to, da je kakovost na prvem mestu in da so cene normalne. Saj se s pridnim delom tudi da zaslužiti. Seveda pa mora biti človek zadovoljen z malim.«

Vendar tu niste brez konkurence, kot bi se glede na hitri uspeh komu zazdelo.

»V bližini sta še dve cvetličarni (da omenim samo ti dve), vendar jaz ponujam povsem svoj program, ki bi mu težko dejali klasična ponudba. Zame je pomembno aranžiranje, tega znanja pa na splošno v cvetličarstvu primanjkuje. V Šoli za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje je pouka o tem malo, premalo. Mojo generacijo na aranžerski šoli v Mariboru sta učila dva umetnika, da tako rečem. Kako smo se učili aranžiranja? Profesor je zbral, kar je ležalo na mizi in zastavil nalogo: narediti iz nabranega materiala primeren aranžma. Morali smo material ovrednotiti, saj je bil po profesorjevih besedah več vreden, kakor je kazalo. Vrednega pa ne smeš izničiti. Tako te je prisilil k razmišljanju in k inovativnosti. Kakor vidim, imajo diplomanti cvetličarskih šol pomanjkljive temelje oblikovanja. Menim, da je dobro priti v cvetličarno z znanjem iz aranžiranja, vsega potrebnega o cvetju se pa že naučiš.«

Kako da ste se odločili sodelovati na razstavi poročnih šopkov na letošnjem sejmu Flora-poroka v Celju?

»Bil je izziv, vendar sva s Suzano kar nekaj časa tehtali, ali bi se tekmovanja udeležili. Nazadnje sva se odločili, v zadnjem trenutku izdelali štiri šopke, in jih naslednji dan odpeljali v Celje. Strokovna žirija je najino delo lepo ocenila, enega je izbrala za najboljšega.«

Ali ima takšna nagrada tudi praktično plat?

»To priznanje je predvsem potrditev, da

sem na pravi poti, da delam pravilno. In dejansko tudi šopke za stranke narediva v enako skrbnostjo in zavzetostjo kot tiste za razstavo. Zame med izdelki ni razlike, ali gre za majhen šopek, ki ga kupi otrok mami ali za šopek za tekmovanje. Hočem, da

Suzana Okrajšek je izdelala najlepši poročni šopek na razstavi v okviru letošnjega Sejma Poroka v Celju.

se za vsak izdelek enako potrudiva, kajti vsak cvet ima enako vrednost, ne glede, kakšna je njegova cena. Tudi na to pazim, da je cvetje kakovostno in mi ga zato dobavitelji pripeljejo trikrat na dan.«

Za koliko se denimo vaše zamisli, kakšen bi moral biti poročni šopek, ujemajo z idejami naročnikov?

»Medve sva pripravljene na čisto vse. Najprej se pogovarjamo o šopku, da ugotovimo, kaj nevesta želi glede barve in oblike, potem pa se posvetujemo še o izdelavi glede na denar, ki ga je nekdo pripravljen plačati. Nikoli pa nikomur ne vsiljujem svojih zamisli. Le prilagajamo se trendom, pokažemo nove materiale.«

Šopke za tekmovanje ste pa naredili po svojih željah...

»Seveda, potrudili sva se narediti nekaj drugačnega, šopek, kakršnega še ni bilo. Suzana Okrajšek je ta čas postregla vsem strankam in se nama pridružila.

»Sem cvetličarski in hortikulturni tehnik, šolala sem se v Šoli za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje,« je začela. »Tu sem v službi nekaj mesecev, pred tem sem pa delala že v dveh cvetličarnah, od tega v eni v Ljubljani. Morda bi kdo pomislil, da nikjer nisem bila zadovoljna, pa ni tako. Najprej, na Izlakah, sem samo nadomeščala gospo, ki je bila na porodniški. Potem sem dobila službo v Ljubljani, kjer bi bila zelo zadovoljna, če ne bi preveč časa izgubljala na vožnji v Ljubljano in nazaj v rodno Zagorje. Ko se je ponudila priložnost v tej cvetličarni, sem jo seveda zagrabila.«

Zaradi plače, drugih ugodnosti, ali le zaradi bližine domu?

»Saj veste, kako je danes s plačami, vendar je treba razumeti, da časi niso rožnati za nikogar. Zato je prevagala bližina doma in kakovost dela v Cvetličarni Marjetica.«

Nekako mi ne gre v račun, da ste pr-

vikrat tekmovali, pa kar takoj bili najboljši.

»Že v šoli so nam vtepali v glave, da je treba pri aranžiranju razmišljati po svoje, da je treba težiti k drugačnosti. Sem pa že bila pred tremi leti v Volčjem potoku pomočnica sošolke, ki je tekmovala. Sicer pa sama za kaj takšnega nisem nikoli zbrala

dovolj poguma, čeprav so me profesorji opogumljali, češ da sem zmožna nastopiti. Vendar mi je nekako zmanjkalo samozavesti. Do zdaj. Seveda pa nisva pričakovali, da bova zmagali v oceni strokovne komisije. Moram reči, da še zdaj včasih pomislim, ali je to res.«

Boris Rugelj

V Frizerskem salonu Andreje Zrnec imajo več ali manj stalne stranke DELA JIM NE MANJKA

Da bi s svojimi prispevki v Delavcu pokrili razne predele Slovenskih Goric, Prlekije in Prekmurja, kamor sega naše novinarsko pero, smo se tokrat odpravili na območje Lenarta. Ustavili smo se v vasi Jurovski Dol, kjer deluje kar nekaj obrtnikov in podjetnikov. Ko smo mimoidoče spraševali za kakega obrtnika, ki bi bil pripravljen, da ga predstavimo, nam je eden izmed domačinov dejal: »Obiščite Frizerski salon Andreje Zrnec. Tam vas bodo gotovo prijazno sprejeli.«

Imel je prav. Kljub delu s strankami, je nosilka obrti Andreja Zrnec našla čas za pogovor z nami. Pravzaprav je pogovor tekel ob njenem delu, ko se je posvečala urejanju frizure stalni stranki, kot nam je povedala.

Ob pogovoru smo izvedeli veliko zanimivega. Ko smo ji dejali, da imamo navado vprašati vse, vi pa povejte kar želite, se je nasmejela in dejala: »Vi me pa že ne boste vprašali kaj takega, na kar vam ne bi mogla odgovoriti. Nimam kaj skrivati, zato kar vprašajte,« je dejala.

Izvedeli smo, da se je Andreja Zrnec rodila leta 1972 zdomskim staršem v Nemčiji. Ko ji je bilo pet let, se je vrnila v Slovenijo in živela v Jurovskem Dolu. Tu je obiskovala osnovno šolo, po kateri se je vpisala na Srednjo tekstilno šolo v Mariboru, smer frizerstvo. Zanimalo nas je, odkod veselje do tega poklica? »Že kot otrok sem se odločila, da bom frizerka. Kot mnoge deklice, sem tudi jaz urejala pričeske »pupam«, ki mi jih je oče Andrej Tomažič pošiljal iz Nemčije.

Nosilka obrti Andreja Zrnec

Tudi v osnovni šoli smo se šle deklice frizerke. Tako sem vzljubila frizerski poklic, ki je postal del mojega življenja. Moram pa reči, da sem hvaležna za osvojeno praktično znanje vsem, pri katerih sem opravljala obvezno šolsko prakso. Eno leto sem jo opravljala pri odlični in srčni mojstrici Mileni Ivnik, ki je imela frizerski salon v Lenartu. To leto, ki sem ga prebila v njenem salonu, je bilo odločilno, da sem resnično vzljubila ta poklic. Dala mi je veliko praktičnih nasvetov, obenem pa sem, čeprav mlada in neizkušena, spoznavala, vodenje salona. Nadaljnje praktično znanje sem osvajala na enoletni praksi v Frizerskem salonu Budja pri Sv. Trojici, v Slovenskih Goricah, ter na 9-mesečni praksi pri frizerki Cvetki Hedžet. S tem, da sem opravljala prakso v različnih salonih, sem se veliko naučila.«

Andrejina želja je bila, da bi imela svoj frizerski salon. O tem nam je povedala: »Želela sem, da bila sam svoj gospodar. Da bi si uresničila željo, sem na domu staršev začela urejati salon. Toda doma se z zaposlitvijo v frizerstvu ni dalo veliko zaslužiti, zato sem se po zaslužek odpravila v Avstrijo, kjer sem se zaposlila v gostinski dejavnosti. Vsak dan sem od 9. do 24. ure delala v kuhinji in na tak način dobro zaslužila. Ves zaslužen denar sem vlagala v ureditev frizerskega salona, ki sem ga odprla leta 1992. V tem salonu sem delala nekaj let, nato pa sem se leta 2006 preselila v prostore, ki se nahajajo v središču Jurovskega Dola. Tukaj sedaj delava s sodelavko, ki je pri meni zaposlena že šest let. Čeprav v kraju delujejo trije frizerski saloni, imamo dovolj dela. Več ali manj imamo stalne stranke, ki se, zadovoljne z našim delom, vračajo v naš salon.« Ko smo jo vprašali, ali plačuje prispevke v sklad za izobraževanje delavcev v obrti nam je dejala: »To ni tak strošek, da ga ne bi zmogla. Mislim, da teh nekaj evrov, lahko nekemu pomaga, da se lažje dodatno izobražuje. Ko je možnost, pa tudi mi koristimo ugodnosti sklada.«

Že v uvodu, bi morali povedati, da so nam ob vstopu v njen frizerski salon pozornost vzbudila številna slikarska dela. Andrejo smo vprašali, kdo je ustvaril slikarije, ki krasijo frizerski salon. »To so moja dela, ki jih ustvarjam v prostem času. Slikanje je moj konjiček. Ta talent sem podedovala po očetu, ki se prav tako ukvarja s slikarstvom. Delal je obnove notranjosti katoliških cerkva, kapel in slikal na platno. Slikarsko je usmerjena tudi moja sestra Liljana. Slika

tudi moja 21-letna hčerka Ines, ki se je kot dvojčica rodila skupaj s sestrico Lauro. Tudi 14-letnemu sinu Žanu slikanje ni tuje. Ob slikanju in frizerstvu mi glavna skrb moja družina. Veliko mi pomeni tudi igranje odbojke, ki jo igram v ekipi Športnega društva Jurovski Dol. Najdem tudi čas za rože, ki krasijo lokal in dom, ter delo na vrtu, ki nam daje zdrave povrtnine.«

Za pogovor smo zaprosili tudi njeno sodelavko Ksenjo Berlič, ki nam je povedala: »Rojena sem leta 1989 v Mariboru. Otroštvo sem preživela v Spodnjem Gasteraju, ki sodi v občino Sv. Jurij v Slovenskih Goricah. Ker sem si želela čim prej svojega zaslužka, sem se odločila za

Frizerka Ksenja Berlič

frizerski poklic, saj me je že kot otroka veselilo česanje punčk. Ni mi žal, da sem si izbrala ta poklic, saj ga sedaj z veseljem opravljam. Tukaj, v tem salonu, kjer sem zaposlena, sem opravljala tudi obvezno šolsko prakso v tretjem letniku šolanja na Srednji tekstilni šoli v Mariboru, smer frizerstvo, in se po opravljeni obvezni praksi redno zaposlila. Tukaj delam že šest let. Z mojstrico se dobro razumeva in prijetno je delati v takem delovnem okolju. Z njo sva povezani tudi prek športa, saj v Športnem društvu Jurovski Dol skupaj igrava odbojko. Ker stanujem pri starših, imama še starejšega brata Maria, jim v prostem času pomagam pri delu na manjši kmetiji. Sem tudi članica Prostovoljnega gasilskega društva Jurovski Dol.«

Ludvik Kramberger

Lesene damske torbice Kristine Martinčič

LES JE SAM PO SEBI LEP

Na letošnji razstavi »Čar lesa«, maja v Cankarjevem domu, sta nam vzbudili pozornost dve gospe, ki sta dokaj glasno komentirali razstavljenе izdelke v eni izmed vitrin. Čustva so se prelivala od nejevere prek zapredenosti do končnega »no, ja, saj niso napačne.« Bile so lesene damske torbice Kristine Martinčič. Kristino smo nedavno obiskali na njenem domu, kjer ustvarja. V Ločinah blizu (kakor kdo vzame) Horjula. »Zalotili« smo jo pri sestavljanju nove torbice, tokrat v obliki srčka. Je še študentka Višje lesne šole v Škofji Loki, ki upa, da bo nekoč v prihodnosti lahko živelá od izdelave uporabnih in okrasnih predmetov iz lesa. Martinčičeva je lani diplomirala na naravoslovni tehniški fakulteti, prav s temi lesenimi torbicami. Vmes pa se je vpisala še na Višjo lesno šolo v Škofji Loki. Z lesom se bolj intenzivno ukvarja kakšna štiri leta, prej se je pa bolj ukvarjala s šivanjem oblek. Na fakulteti je namreč diplomirala na smeri oblikovanja tekstila in oblačil.

Kako da ste se preusmerili na les?

»Ati je kriv,« odgovori z smehom. »Doma sicer nismo imeli mizarске delavnice, sploh nobene delavnice. Oče je začel kar nenkrat ustvarjati iz lesa. Nakupil je nekaj strojev in mizarji za hobi. Nazadnje je pritegnilo še mene. Najprej sem se preizkusila na stropnih lučeh in lučkah, ki sem jih naredila bratu. In tako me je oblikovanje lesa pritegnilo. Ko sem izvedela za lesno šolo v Škofji Loki, sem se jadrno vpisala.«

Kaj je tako privlačnega v lesu, trske se lahko zaderejo v roke... Rok in obleke se lahko prime smola...

»No, treba je pazljivo delati. Sicer pa, kaj bi dejala, les je sam po sebi lep. In plemenit material. Je veliko vrst lesa, vsak ima svojo strukturo, barvo, teksturo. V lesu so napake, grče, iz katerih je moč izdelati zelo lepe okrasne predmete. Ali iz večbarvnega lesa. Oreh denimo ima vrsto odtenkov rjave, itd.«

Kako ste prišlo do odločitve, da sodelujete na razstavi »Čar lesa«?

»Torbice sem razstavljala že na šoli, v

okviru razstave izdelkov dijakov in študentov, želela pa sem se predstaviti tudi širšemu krogu ljudi. O mojih izdelkih sta pisala dva lokalna časnika iz poljanske doline, dobro pa je, če ve o tebi še več ljudi.«

Ali je kaj praktične koristi od sodelovanja na razstavi?

»Seveda, saj ste prišli k meni na podlagi te razstave. (Smeh.) Kajpak se prodor na trg odvija počasi, redki so hitri prodori.«

Kristina Martinčič in njene lesene damske torbice

S čim se nameravate ukvarjati v prihodnje? Z oblikovanjem lesa?

»Želim izdelovati razne lesene izdelke, ki bi jih sama oblikovala. Kdaj pa kdaj bi rada naredila tudi kakšno pohištvo, čeprav sem bolj zagreta za manjše predmete.«

Znanja mizarstva imate dovolj?

»Za izdelovanje pohištva mi še primanjkuje nekaj znanja, denimo standardov ne poznam, ker nisem delala srednje lesarske šole. Na višji šoli pa o tem nismo veliko govorili.«

Od manjših lesenih predmetov vas zanimajo predvsem okrasni izdelki ali tudi takšni, uporabni?

»Uporabnost je pomembna sestavina izdelkov, ki bi jih delala. Pa tudi inovativnost. Prav zdaj moram za diplomó narediti nekaj uporabnega, vendar me nobena zamisel, ki jih imam, ne pritegne dovolj, ker bi rada naredila nekaj res inovativnega in funkcionalnega.«

Ali so te vaše torbice, poleg inovativnosti in lepote, tudi funkcionalne?

»Seveda, saj lahko vanje spravite najnujnejše, kar morate imeti pri sebi. Niso namenjene nošnji vsak dan, ampak za jemanje na kakšne pomembnejše dogodke. Morda bi jih morala vrniti na kakšno modno revijo, da bi obiskovalci videli, kako se takšno torbico lahko nosi.«

Kako ste prišli na zamisel, da od vseh številnih možnosti oblikovanja lesa naredite ravno – leseno torbico?

»Za diplomó na fakulteti za oblikovanje tekstila in oblačil sem morala narediti izdelek, povezan z modo. Ker lesa v povezavi z modo ni videti, sem se odločila, da to dvoje povežem in naredim lesen modni dodatek.«

Ali ste poizkusili uporabiti tudi kak drug les, razen oreha in javorja?

»Za zdaj še ne, ni pa kaj takšnega izključeno, saj bi nastale drugačne barvne kombinacije.«

Kaj boste delali po končani šoli, boste nasledili očeta v delavnici?

»Ne bom delala pri očetu, saj mizarji zgolj ljubiteljsko, in nima obrti. Naredi kaj za dom, pa za sorodnike... Najprej pa bom poizkusila dobiti kakšno zaposlitev, čeprav vem, da bo težko. Hkrati bi ustvarjala iz lesa in si skušala s tem izboljšati materialni položaj. Da bi pa kar začela na svoje z izdelovanjem lesenih predmetov, bi morala imeti najprej trdno finančno ozadje, za čas, dokler se ne bi uveljavila na trgu. Če imaš službo, lahko počasi prodiraš na trg. Bi pa seveda morala dobiti zanimivo delo, ker se ne vidim, da bi vse življenje delala nekaj, kar me ne veseli. Če ne bom uspela s torbicami na trgu, bom pač po službi ustvarjala iz lesa za svojo dušo.«

Boris Rugelj

Kulturni kotichek

Piše: Roman Končar

Legenda slovenska, vseh legend legenda...

Včasih, ko se zazrem tja nekam, v vse in v nič hkrati, se počasi, a toliko bolj silovito zavem, za kaj vse bi bil v življenju prikrájšan, če ne bi bil to, kar sem. Poklicno, ne le zgolj »človeško«. Zavem se, kaj vse mi je poklic, za katerega sta/sva zaslužna tako Stvarnik, ki mi je dal to, kar mi je dal, kakor (vsaj malce) tudi jaz sam, ki sem iz sebe naredil to, kar sem, recimo temu ponudil, nudil, omogočil, prinesel v moje ži-

vljenje. Ogromno je tega in vse je zelo vsebinsko raznoliko. In vse je tako magično, da se povedati ne da. No, skoraj vse.

Marsikdaj sem bil dodobra presenečen, ko sem naletel na dogodke in/ali na ljudi, ki so moje življenje tako zelo oplemenitili, da sem se tega zavedel šele sčasoma. Potem, ko so se prvi vtisi umirili, potem, ko je posledičnost srečan ali dogajanj na ravni učinkovanja naredila svoje. Najlepše pri vsem, pravkar navedenem, pa je to, da vse skupaj kar – traja. Kot bi ne bilo nikoli videti konca. In to me strašansko osrečuje in me polni z vsem lepim in dobrim. Prepričan sem, da tudi dela boljšega človeka iz mene. Boljšega in dojemljivejšega, občutljivejšega, pozornejšega. No, boljšega, na kratko povedano.

Pred kratkim me je usoda moja življenjska pripeljala tudi v neposredni, človeški stik z velikanom slovenske narodno-zabavne glas-

be, s slovenskim Mozartom narodne glasbe, s Slavkom Avsenikom starejšim. Povabljen sem bil v Begunje, v gostilno »Pri Jožovcu«, kjer nas je pričakal – on. Sivolas gospod, odprttega, preprostega srca, tople slovenske duše, z obrazom, tolikokrat videnim, vedno nasmejanim. Najprvo sem kaj hitro doumel, da njegov nasmeh nikakor ni neka formalistična drža, katere se je privadil, ker je pač moral ugajati soljudem. Ne, Slavkov nasmeh je pristen, spontan in nenarejen. Je odsev njegove duše in izraz njegovih trenutnih občutkov, ko se sreča z nekom, katerega delo spoštuje in ceni. Pošteno, iskreno in brez fige v žepu. Potem me je legendarni slovenski mojster presenetil z načinom komunikacije. Slavko ne pozna nekega narejenega blefa. Vikanje ni njegov način sporazumevanja, tikanje mu gre veliko lažje iz srca in iz ust. Ko začuti sočloveka, je njegov prijatelj. Brezpogojno. Scela.

Slavko nas je najprej popeljal »skozi čas«; pod njegovim »strokovnim« vodstvom smo si ogledali Galerijo Avsenik, prostor, kjer je družina uspela in zmogla ohraniti skorajda živ spomin na neko nepopisno uspešno prehojeno življenjsko pot ljudi, ki so ne glede na vse, z govorico glasbe umestili Slovenijo na večni zemljevid sveta.

Kaj vse je moč videti (in tudi slišati!) v tej galeriji, človek težko na kratko opiše. Je pa neovrgljivo dejstvo, da je zbirka pričevanj o družinskem Ansamblu Avsenik, vsaj zame, eden najpomembnejših dokumentov časa in ljudi, ki se bo/bodo za vekomaj vpisali z zlatimi črkami v slovensko zgodovino.

Hodili smo za Slavkom, ki nam je iskrivo, kot zna le on, razlagal o tem in onem, komentiral posamezne spise, zapise, dokumente in predmete, in čudenju kar ni hotelo biti ne konca ne kraja. Tak zaklad, kot ga imamo Slovenke in Slovenci v tej galeriji, bi nekje drugje, v razvitem svetu, predstavljal državniški ponos prve vrste. No, pri nas temu, žal, ni tako.

Hodili smo, torej, za Slavkom, in prišli smo tudi do klavirja. Slavko je sedel na stol klavirski, odprl pokrov klavirja, se ozrl proti moji zmedenosti in malenkosti in rekel: »Gospod Končar, tole pesem sem napisal, ko sem se odpravil na obisk k sinu, v Dubaj, kamor smo ga šli obiskat družinsko. Sin namreč v Dubaju dela, pa smo ga šli obiskat. Naslovil sem jo »Nobena pot ni predolga, da pridem do tebe... in moja želja je, da prav vi spišete besedilo zanjo. Boste?«

Meni so se kolena rahlo zašibila, sapo mi je tudi rahlo jemalo, in vse, kar sem uspel iz sebe spraviti, je bil nek, po moje zelo nerazločen pritrilni medmet.

Slavko pa se je samo nasmehnil in že so njegovi prsti začeli poplejavati po klaviaturi. Valček je zložil, veliki Slavko Avsenik. Čudovit valček, ki je šel zelo hitro v ušesa. Nežna, a silovita glasbena izpoved očeta, iz katere je vela ena sama, kristalno čista – ljubezen.

Slavko je preludiral, zraven nekaj malega popeval, v nemščini, in

vsi, ki smo bili priča vsemu navedenemu, smo bili ganjeni, vsaj tako, kot on sam.

Ko je končal, niti zaploskati nismo mogli. Bili smo priča nečemu, kar se preprosto opisati ne da. Vsaj ne v vsej polnosti videne in slišane.

Slavko pa se je ponovno obrnil proti moji zmedenosti, katero sem plemenitil še z orošenimi očmi (hja, občutljiv sem bil, sem in verjetno tudi bom, na vekov veke!) in ponovil že izrečeno: »No, vam je všeč. Boste napisali besedilo?!?«

Tokrat sem skorajda kriknil besede zahvale za zaupanje, besede iskrenega presenečenja in besede nepopisne hvaležnosti, da mi je največji med največjimi namenil čast pisati besedilo za eno od njegovih glasbenih stvaritev.

Ja, ljudje moji milo božji, ne znam in ne zmorem povedati, kako zelo sem bil tistega čarobnega trenutka hvaležen Slavku za izkazano zaupanje in za čast.

Mami in oči (Bog vama daj večni mir in pokoj!), ko bi me vidva lahko videla v tistem trenutku, bi bila zagotovo ponosna name, vem, da bi bila.

Hvaležen pa sem bil tudi Stvarniku, da me je in da me še pelje po poteh, ki so polna presenečenj, tistih presenečenj, ki so tako močna in tako silovita, da jih nikoli in nikdar pozabil ne bom.

Obljubil sem Slavku, da bom dal vse od sebe. Zahvalil sem se mu, on pa je samo zamahnil z roko, češ, dajte, no, dajte... Zanj sem bil prav jaz »tisti pravi« osebek, za katerega je prepričan, da bom najbolj srčno v besede pretil vse tisto, kar je želel Slavko povedati z glasbo.

Pri kosilu, ki je sledilo, sem bil bolj tih. V meni je gorel ogenj nepopisnega veselja in življenjske radosti, dodobra pomešan z občutki ponosa.

Marsikaj hudega se mi je pripetilo v življenju. In marsikaj hudega se mi dogaja tudi dandanašnji. Za marsikaj sem v veliki (morda celo v največji) meri kriv prav sam. Za marsikaj mi je tako zelo žal, da me bolečina vsakodnevno ubija. In za marsikaj se iskreno kesam. Iz globlin svojega ranjenega srca.

Se mi pa dogajajo tudi stvari, kot je pravkar opisana. Te mi dajejo, vsaj za nekaj drobcenih hipov, moč in pogum, da vztrajam. Da delam in delujem. Da ustvarjam. Za ljudi. Ne samo za samega sebe.

In sem, v takšnih mini trenutkih, srečen in ponosen. In si mislim, da sem vreden spoštovanja soljudi.

Hja, samo pravijo, da »misliti, pomeni nič vedeti...« Pa kaj. Naiven gor ali dol, pošteno vesel sem bil tistega dne, »Pri Jožovcu«, v družbi mojstra Slavka Avsenika starejšega.

Gospod, prijatelj Slavko, lepa hvala. Za vse. Preprosto za čisto vse.

IZRAČUN AKONTACIJE DOHODNINE OD DOHODKA IZ ZAPOSLOTITVE

DAVČNE OLAJŠAVE

1. Splošna olajšava

Višina skupne splošne olajšave je odvisna od višine skupnega dohodka v letu 2013:

Če znaša skupni bruto dohodek v evrih/mesečno		znaša splošna olajšava v evrih/mesečno
nad	do	
0,00	905,53	543,32
905,53	1.047,57	368,22
1.047,57		275,22

2. Osebnostne olajšave

v evrih/mesečno

invalidu s 100% telesno okvaro	1.471,57
po dopolnjenemu 65. letu starosti	118,45
olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje	234,92
posebna olajšava za rezidenta, čezmejnega delovnega migranta	631,38
posebna olajšava za rezidenta, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta	206,42
za prvega otroka in za vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana	203,08

za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego	735,83
za drugega vzdrževanega otroka	220,77
za tretjega vzdrževanega otroka	368,21
za četrtega vzdrževanega otroka	515,65
za petega vzdrževanega otroka	663,09

• za vse nadaljnje vzdrževane otroke se olajšava glede na višino za predhodnega vzdrževanega otroka poveča za 147,44 evra

DOHODNINSKA LESTVICA

Akontacija dohodnine od dohodka iz zaposlitve, ki ga izplača glavni delodajalec, se za leto 2013 izračuna na podlagi Pravidnika o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2013 (Uradni list RS, št. 102/2012):

Če znaša neto davčna osnova v evrih/mesečno		znaša dohodnina v evrih/mesečno	
nad	do		
0,00	668,44	16 %	
668,44	1.580,02	106,95 + 27 %	nad 668,44
1.580,02	5.908,93	353,08 + 41 %	nad 1.580,02
5.908,93		2.127,93 + 50 %	nad 5.908,93

SINDIKALNA LISTA - JULIJ 2013**1. Dnevnice :****1.1. Dnevnice za drobno gospodarstvo**

(od 01. 12. 2010 naprej):

- cela dnevnicna, nad 12 do vključno 24 ur	15,02 €
- polovična dnevnicna, nad 8 do 12 ur	7,51 €
- znižana dnevnicna, 6 do 8 ur	5,26 €

1.2. Dnevnice za obrt in podjetništvo

(od 01. 07. 2010 naprej):

- cela dnevnicna, nad 12 do vključno 24 ur	17,00 €
- polovična dnevnicna, nad 8 do 12 ur	8,50 €
- znižana dnevnicna, 6 do 8 ur	6,20 €

2. Kilometrina:

Za prevoz na službenem potovanju z lastnim prevoznim sredstvom znaša povračilo stroškov prevoza za vsak kilometer:

0,37 €

3. Nadomestilo za ločeno življenje:

- po KP za obrt in podjetništvo ter po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva	334,00 €
---	----------

4. Prenočevanje:

Stroške prenočevanja dobi delavec povrnjene v višini zneska na predloženem računu.

5. Regres za prehrano (za dan prisotnosti na delu):

- po KP za obrt in podjetništvo (od 01. 01. 2012 naprej)	4,90 €
- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (od 01. 12. 2010 naprej) najmanj	3,56 €

6. Prevoz na delo in z dela:

- po KP za obrt in podjetništvo (od 01. 07. 2010 naprej): v višini 100% cene javnega prevoza
- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (od 01. 12. 2010 naprej): v višini 65% cene javnega prevoza.

Če ni možnosti javnega prevoza, znaša povračilo stroškov prevoza za vsak kilometer (od 01. 07. 2010 naprej): 0,18 €

7. Nagrade dijakom in študentom na praktičnem usposabljanju:

letnik	dijak	študent
prvi	90,00 €	170,00 €
drugi	120,00 €	170,00 €
tretji in četrti	150,00 €	170,00 €

Nagrade ne izključujejo štipendij.

8. Jubilejne nagrade:

- po KP za obrt in podjetništvo ter KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva:
- za deset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu 604,60 €
- za dvajset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu 906,91 €
- za trideset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu 1.209,21 €

9. Odpravnina ob upokojitvi:

- po KP za obrt in podjetništvo ter KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (oziroma v višini dveh povprečnih mesečnih plač delavca za pretekle tri mesece, če je to zanj ugodnejše) 3.023,02 €

10. Solidarnostna pomoč: 1.511,51 €**11. Regres za letni dopust:**

- po KP za obrt in podjetništvo najmanj 791,50 €
- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva najmanj 791,50 €
največ 1.061,77 €

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je znašala povprečna mesečna plača na zaposleno osebo v podjetjih in drugih organizacijah v Sloveniji v aprilu 2013 bruto 1.516,82 € oziroma neto 993,16 €, za obdobje II. - IV. pa bruto 1.511,51 € oziroma neto 989,86 €.

Sindikata obrtnih delavcev Slovenije
Martin Muršič, generalni sekretar

PLAČE PO KOLEKTIVNI POGODBI ZA OBRT IN PODJETNIŠTVO

Skladno s 37. členom Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo (Ur. l. RS št. 73/2008, 55/2010, 100/2011 in 99/2012), znaša najnižja osnovna plača od **1. januarja 2013 naprej**:

I. tarifni razred	561,38 €
II. tarifni razred	583,62 €
III. tarifni razred	630,30 €
IV. tarifni razred	644,76 €
V. tarifni razred	683,66 €
VI. tarifni razred	783,72 €
VII. tarifni razred	917,12 €
VIII. tarifni razred	1.028,28 €

* Ker je povprečna letna inflacija v obdobju januar–december 2012 v primerjavi z obdobjem januar–december 2011 preseгла 0,5%, so se najnižje osnovne plače po tej kolektivni pogodbi in osnovne plače delavcev za leto 2012, za mesec januar 2013 in naprej povečale za dejansko povprečno letno inflacijo, za 2,6% (vir: SURS).

PLAČE PO KOLEKTIVNI POGODBI MED DELAVCI IN DRUŽBAMI DROBNEGA GOSPODARSTVA

Skladno s Tarifno prilogo Kolektivne pogodbe med delavci in družbami

drobnega gospodarstva (Ur. list RS, št. 94/2010) znaša izhodiščna plača od **1. februarja 2013 naprej** najmanj:

I. tarifni razred	546,43 €
II. tarifni razred	622,94 €
III. tarifni razred	699,41 €
IV. tarifni razred	786,85 €
V. tarifni razred	879,74 €
VI. tarifni razred	1.049,14 €
VII. tarifni razred	1.191,21 €
VIII. tarifni razred	1.420,70 €
IX. tarifni razred	1.704,84 €

*Najnižje osnovne plače po tej KP se v mesecu februarju tekočega koledarskega leta povečajo v višini povprečne letne stopnje rasti cen življenjskih potrebščin preteklega leta glede na predpreteklo leto v RS, v skladu z objavo Statističnega urada RS (SURS).

V obih razpredelnicah navedenim zneskom je treba prišteti dodatek na skupno delovno dobo (0,5 odstotka za vsako leto delovne dobe), in morebitne dodatke zaradi naporov in težkih pogojev dela.

MINIMALNA PLAČA: Minimalna plača za zaposlenega, ki dela polni delovni čas, je od **1. januarja 2013 naprej** določena v višini bruto **783,66 €**.

ZAJAMČENA PLAČA: Po sklepu Vlade republike Slovenije znaša zajamčena plača od **1. avgusta 2006 naprej** bruto **237,73 €**.

SOPS Sindikat obrti in podjetništva Slovenije

Glavni odbor, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana,
tel.: 01/434 12 69, faks: 01/434 13 11, e-naslov: sops@siol.net

**DEL DOHODNINE NAMENITE
SINDIKATU!**

Vsak davčni zavezanec, ki plača dohodnino, lahko delček te dohodnine (do 0,5 odstotka) nameni namesto v državno blagajno za financiranje različnih humanitarnih, kulturnih in drugih splošno koristnih društev, organizacij in sindikatov. Za to mora samo izpolniti poseben obrazec »**Zahteva za namenitev dohodnine za donacijo**« in ga poslati na naslov **Davčna uprava RS, p. p. 107, Davčna ulica 1, 1001 Ljubljana**, ali na svojo davčno izpostavo.

DONACIJA VAS NIČ NE STANE!

Vsi, ki se boste odločili nameniti del dohodnine Sindikatu obrti in podjetništva Slovenije, nam sporočite vaš naslov na tel. št.: **01/43 41 269** ali na e-naslov: **sops@siol.net** in poslali vam bomo že izpolnjen obrazec, ki ga morate le še podpisati in poslati na omenjeni naslov davčne uprave.

V sindikatu bomo ta sredstva namenili za solidarnostne pomoči delavcem, ki živijo v težkih socialnih razmerah ali pa so utrpeli posledice elementarne nesreče.

Za vašo donacijo se vam v imenu delavcev že vnaprej zahvaljujemo!

OBVESTILO**MIRNO REŠEVANJE SPOROV
V OBRTI IN PODJETNIŠTVU**

Delodajalce, ki opravljajo obrtno dejavnost in obrti podobne dejavnosti in druge delodajalce, ki so člani Združenja delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije – GIZ, ter pri njih zaposlene delavce vabimo, da se v primeru medsebojnih individualnih in kolektivnih sporov, preden izbere te drago, dolgotrajno in negotovo rešitev na sodišču, poslužite mirnega reševanja sporov s posredovanjem ali arbitražo, ki vam ga zagotavljata:

Sindikat obrti in podjetništva Slovenije

in

**Združenje delodajalcev obrti in
podjetnikov Slovenije – GIZ.**

Za podrobnejše informacije se obrnite na:

SOPS Sindikat obrti in podjetništva Slovenije
Glavni odbor, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana,
tel.: 01/434 12 69, faks: 01/434 13 11
e-naslov: sops@siol.net

SOPS Sindikat obrti in podjetništva Slovenije

Glavni odbor, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana,
tel.: 01/434 12 69, faks: 01/434 13 11, e-naslov: sops@siol.net

**DELAVCI V OBRTI IN PODJETNIŠTVU
POSTANITE ČLANI SINDIKATA!**

Sindikat obrti in podjetništva Slovenije - SOPS je edina interesna organizacija delavcev v obrti in podjetništvu, ki je podpisnik obeh kolektivnih pogodb (Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo in Kolektivne pogodbe za drobno gospodarstvo), ki urejajo vaše plače in nadomestila: regres za dopust, regres za malico, povračila stroškov prevoza na delo in iz dela, višino dnevnic, kilometrino, terenski dodatek, solidarnostne pomoči, jubilejne nagrade itd. ter ostale pravice iz dela, vključno z dopustom.

**Da boste lahko vplivali na svoj materialni in socialni položaj,
vas vabimo, da se nam pridružite!**

Člani sindikata imajo zagotovljeno brezplačno pravno pomoč pri uveljavljanju njihovih pravic iz delovnega razmerja in mirno reševanje sporov iz delovnega razmerja ali iz statusa samozaposlenosti, s pomočjo mediacije ali arbitraže.

SKUPAJ BOMO MOČNEJŠI!

Za podrobnejše informacije o včlanitvi v Sindikat obrti in podjetništva in njegovem delovanju se obrnite na območno organizacijo sindikata, ki vam je najbližja:

Osrednjeslovenska območna organizacija

Parmova ulica 51, 1000 Ljubljana
Tel.: 01/ 300 01 00
Faks: 01/ 300 01 07
E-naslov: obm.lj@zsss-sindikati.si

Območna organizacija Savinjska

Gledališka 2, 3000 Celje
Tel.: 03/ 425 57 00
Faks: 03/ 425 57 15
E-naslov: mojca.stropnik@sindikati-zsss.si

Šaleško-savinjski sindikati

Prešernova cesta 1, 3320 Velenje
Tel.: 03/ 898-27-50, 03 / 898-27-51
Faks: 03/ 898-27-61, GSM: 041/ 738-141
E-naslov: salesko.savinjski.sindikati@gmail.com

Območna organizacija Gorenjska

Poštna ulica 4, 4000 Kranj
Tel.: 04/ 201 78 50
Faks: 04/ 201 78 55
E-naslov: danica.mohoric@sindikati-zsss.si

Območna organizacija Pomurje

Kardoševa 2, 9000 Murska Sobota
Tel.: 02/ 522 37 40
Faks: 02/ 522 37 45
E-naslov: joze.turk@sindikati-zsss.si

Območna organizacija Spodnje Podravje

Čučkova ulica 1, 2250 Ptuj
Tel.: 02/ 771 67 11
Faks: 02/ 771 67 15
E-naslov: zvonka.kolednik@sindikati-zsss.si

**Območna organizacija Primorska in
Notranjska**

Partizanska 15, 6210 Sežana
Tel.: 05/ 730 23 50
Faks: 05/ 734 41 99
E-naslov: bojan.kramar@sindikati-zsss.si

Območna organizacija Podravje in Koroška

Neratova ulica 4, 2000 Maribor
Tel.: 02/ 234 83 02
Faks: 02/ 234 83 13
E-naslov: breda.crncec@sindikati-zsss.si

**Območna organizacija Dolenjska,
Bela krajina in Posavje**

Cvelbarjeva 3, 8000 Novo mesto
Tel.: 07/ 337 58 10
Faks: 07/ 337 58 21
E-naslov: oodbkp@sindikati-zsss.si

FESTIVAL ANA DESETNICA 2013

